

Bakalářská práce

2017

Choutková Vladana

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Specializace v pedagogice

**Volnočasové aktivity z pohledu jejich účastníků ve vybraném regionu
Královéhradeckého kraje**

Bakalářská práce

Autor: Choutková Vladana

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování (BUPV)

Vedoucí práce: Mgr. Irena Loudová, Ph.D.

Hradec Králové

2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Vladana Choutková

Studium: P13599

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování

Název bakalářské práce: **Volnočasové aktivity z pohledu jejich účastníků ve vybraném regionu Královéhradeckého kraje**

Název bakalářské práce AJ: Leisure activities of pupils

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se věnuje volnočasovým aktivitám středoškolské mládeže. Teoretická část popisuje volný čas, výchovu ve volném čase a charakteristiku středoškolské mládeže a pedagoga volného času. Zaměřuje se na důvody, které vedou k aktivnímu či pasivnímu využívání volného času. Praktická část je zaměřena na získání informací o náplni volného času středoškolské mládeže ve vybraném regionu Královéhradeckého kraje. Bude použita kvantitativní metoda a technika dotazníku vlastní konstrukce.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2011, 239 s. ISBN 978-80-262-0030-7. PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]. Vyd. 4., Praha: Portál, 2008, 221 s. ISBN 978-80-7367-423-6. HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Vyd. 1., Praha: Portál, 2004, 174 s. ISBN 80-7178-927-5. SPOUSTA, Vladimír, a kol. . Teoretické základy výchovy ve volném čase. Vyd. 1., Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1994, 183 s. ISBN 80-210-1007-X. SAK, Petr. Proměny české mládeže. Vyd. 1., Praha: Petrklíč, 2000, 296 s. ISBN 80-7229-042-8.

Garantující pracoviště: Katedra pedagogiky a psychologie,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Irena Loudová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 11.2.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala (pod vedením vedoucí bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 25. 4. 2017

Poděkování

Děkuji Mgr. Ireně Loudové, Ph.D., vedoucí mé diplomové práce, za profesionální přístup, podnětné připomínky a trvalou vstřícnost a ochotu. Dále bych ráda poděkovala své rodině za podporu a pochopení.

Anotace

Choutková, Vladana. *Volnočasové aktivity z pohledu účastníků ve vybraném regionu Královéhradeckého kraje*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 58 s. bakalářská práce

Bakalářská práce se věnuje volnočasovým aktivitám středoškolské mládeže. Teoretická část popisuje volný čas, výchovu ve volném čase a charakteristiku středoškolské mládeže a pedagoga volného času. Zaměřuje se na důvody, které vedou k aktivnímu či pasivnímu využívání volného času. Praktická část je zaměřena na získání informací o náplni volného času středoškolské mládeže ve vybraném regionu Královéhradeckého kraje. Bude použita kvantitativní metoda a technika dotazníku vlastní konstrukce.

Klíčová slova: Středoškolská mládež, volný čas, zájmová činnost

Choutková, Vladana. Leisure activities from the point of view of the participants in the selected area of the Královéhradecký Region. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017. 58 pp. Bachelor's thesis

The bachelor's thesis deals with leisure activities of high school youth. The theoretical part describes leisure time, leisure time education and the characteristics of both- high school youth and a leisure time teacher. It focuses on the reasons that lead to active or passive usage of leisure time. The practical part is focused on obtaining information about the leisure time of secondary school youth in the selected area of the Hradec Králové Region. A quantitative method and a technique of a questionnaire of its own construction will be used.

Keywords: Secondary youth, leisure time, leisure activitie

OBSAH

Úvod	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Volný čas	11
1.1 Charakteristika volného času	11
1.2 Pohled do historie vývoje volného času	12
1.3 Funkce volného času	13
2 Zájmové činnosti	15
2.1 Faktory ovlivňující formování zájmů	16
2.1.1 Role rodiny	17
2.1.2 Instituce volnočasových aktivit	18
2.1.3 Základní instituce volnočasových aktivit v Hradci Králové	20
3 Charakteristika pedagoga volného času	22
4 Charakteristika středoškolské mládeže	24
4.1 Specifika adolescence	25
4.1.1 Fyzický vývoj v adolescenci	26
4.1.2 Vývoj poznávacích funkcí	27
4.1.3 Vývoj identity adolescenta	27
4.1.4 Vztahy adolescentů	28
PRAKTICKÁ ČÁST	31
5 Realizované šetření	31
5.1 Vymezení problému a stanovení šetření cíle	31
5.2 Výběr nástroje k sběru dat a metodologie šetření	33
5.3 Charakteristika vzorku šetření	34
5.4 Analýza získaných výsledků šetření	36
5.5 Závěry šetření	48
Závěr	51
Použitá literatura	55
Internetové zdroje	56
Seznam tabulek	57
Seznam grafů	58
Příloha	59

Úvod

Téma předkládané práce jsem si vybrala s ohledem na své dlouholeté zkušenosti s aktivní činností s mládeží ve volnočasových aktivitách. Při své práci jsem vyzorovala, jak je pro děti i mládež důležitá náplň kvalitního volného času. V dnešní uspěchané době se rodiče zabývají především zajištěním dostatku finančních prostředků pro rodinu, které jim vyplní většinu času do pozdních odpoledních až večerních hodin. V lepším případě ty menší děti rozvázejí do kroužků a u dospívajících dětí leckdy nevědí, jak jejich adolescenti vyplňují svůj volný čas.

Bakalářská práce se zabývá volnočasovými aktivitami středoškolské mládeže. Tedy mládeže, která stojí na startovní čáře k dospělosti, ale ještě má k cíli dlouhou cestu. Je to období plné vývojových úkolů a náročné pro mladistvé i pro jejich rodiče, vychovatele i okolí. Především v době adolescence jsou mladí lidé náchylní uchylovat se k různým experimentům a vyjadřování jisté dávky revolty vůči autoritám. Pro ně je svět jejich a pak jsou tu ti ostatní. Je nadmíru důležité mít je takzvaně pod kontrolou a nabídnout jim dostatek společensky žádoucích aktivit, neboť uspokojení a úspěch v aktivním prožívání volného času se může podílet na utváření zdravého sebevědomí a přinášet adolescentovi pocit uspokojení.

Volný čas je bezesporu pro každého z nás časem, který nám přináší uvolnění od běžných denních starostí a povinností. Je na každém jedinci, zda svůj volný čas prožije pasivním, či aktivním způsobem. U středoškolské mládeže, která je na vrcholu svých sil, je předpoklad, že hledá nové podněty a nové zážitky. Je tedy na školních institucích mít přehled o zájmech středoškolské mládeže a na základě těchto poznatků zaměřit své volnočasové pedagogické působení a aktivity školy.

Cílem bakalářské práce je prostřednictvím dotazníků zmapovat pohled dotazované středoškolské mládeže v Hradci Králové na volný čas. Zda považují svůj volný čas za dostačující, a jaké zájmové aktivity preferují. Kolik volného času těmto zájmovým aktivitám věnují a jaké prostředky a činnosti by pro výplň svého volného času přivítali na své škole a v místě bydliště.

V teoretické části práce budou vymezeny základní pojmy vztahující se k volnému času, bude definována zájmová činnost jako výplň volného času a faktory ovlivňující volbu zájmové činnosti jako je rodina, instituce mimoškolní výchovy a pedagog volného času. Popíše charakteristiku vývojového období adolescence, charakteristiku pedagoga volného času. V praktické části budou prezentovány výsledky kvantitativního šetření a kvalifikovaných předpokladů na základě dotazníkového šetření. K šetření použiji dotazník vlastní konstrukce.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Volný čas

Volný čas je dnes už samozřejmou součástí každodenního života nás všech. Každý jedinec během dne disponuje s různě dlouhou dobou volna, ve které se nemusí prioritně věnovat svým povinnostem, pracovním nebo rodinným. S tímto časem nakládá po svém na základě své svobodné volby a je pouze na něm, jak jej využije. Někteří lidé mají volného času méně, jiní naopak nevědí, co by si s ním počali. Pod pojmem volný čas si většina z nás představí relaxaci, uvolnění se od dnešního uspěchaného světa a tzv. chvilkové vypnutí. Je to čas, kdy nemusíme nic dělat a je pouze na nás, jak s tímto časoprostorem naložíme. (Pávková, 2001)

1.1 Charakteristika volného času

Termín volný čas je odborníky různě definován, tyto definice se od sebe navzájem liší výkladem, přesto se shodují v jednotném názoru, že se jedná o časoprostor, v němž jedinec svobodně rozhoduje o své činnosti. Definici na toto téma můžeme najít u Buriánka, který volný čas popisuje jako *„čas, který člověku zbyde po splnění všech víceméně nutných povinností, k nimž patří zaměstnání a doprava do něho, domácí práce, hygiena. Volný čas pojímá jako prostor, o jehož využití a náplni rozhoduje svobodně sám jedinec.“* (Buriánek, 2008, s. 103-104)

Z výše uvedeného vyplývá, že výsadní charakteristikou volného času je možnost tento čas trávit na základě vlastního svobodného rozhodnutí, jednoduše dělat to, co chceme a co nám vyhovuje, přináší radost a regeneruje naše síly. Je na každém jedinci, zda se rozhodne svůj volný čas věnovat pasivnímu odpočinku v křesle u televize či aktivní zájmové činnosti. Pávková píše: *„ Ve volném čase je možnost se věnovat činnostem, které máme rádi, které nás baví, uspokojují, přinášejí radost a uvolnění.“* (Pávková, 2001, s. 9)

Nedílnou součástí typickou pro volný čas je, že tento čas netráví jedinec sám, ale ve větší míře se odehrává v nějaké sociální skupině. Je potřeba rozlišit, zda jde o volný čas dětí, adolescentů nebo dospělých či seniorů. Jinak tráví volný čas rodina pospolu a jinak skupina vrstevníků či genderově a věkově rozdělené skupiny. Každá tato sociální skupina má své priority a hodnoty, které upřednostňuje při volbě trávení svého volného času. (Pávková, 2001)

Volný čas a jeho vliv na vývoj a formování jedince je předmětem mnoha vědních disciplín a k jeho významu se vyjadřuje celá řada vědních oborů. Jde tedy o multidisciplinární pojem a jeho významem pro vývoj a spokojenost jedince se zabývají kromě pedagogů a pedagogů volného času i odborníci z oboru psychologie, sociologie a medicíny. Kvalitně strávený volný čas je důležitým faktorem ovlivňujícím žádoucí rozvoj jedince a hraje významnou roli při utváření zdravých sociálních vztahů. (Žumárová, 2006)

1.2 Pohled do historie vývoje volného času

Kdybychom chtěli nahlédnout do historie volného času, zavítali bychom nejspíše do přelomu 18. a 19. století. V tomto období se zásadně změnilo hospodářství, kdy začala vzrůstat doprava a výroba oproti doposud dominujícímu zemědělství a hospodářství. Tento proces je označován jako tzv. průmyslová revoluce. Díky technickému pokroku, vynalezení a výrobě strojů rapidně klesla potřeba manuální práce lidí. Najednou většinu prací byly schopné obstarat stroje, snižovala se potřeba lidské práce a tato skutečnost se odrazila i na délce pracovní doby a volný čas už nebyl pouze výsadou výše postavených společenských vrstev.

Významným přínosem průmyslové revoluce bylo zrušení dětské práce. Tento proces přispěl vzniku volného času nejen pro pracující vrstvy, ale především pro jejich děti. Nastává potřeba se o tyto děti v jejich volném čase postarat. Jako počáteční reakce na tyto nové skutečnosti je založena roku 1844 v Anglii organizace Křesťanské sdružení mladých lidí **YMCA**. Zakladatelem této organizace byl Angličan George Williams a za toto

celoživotní dílo byl pasován na rytíře královnou Viktorií. (<http://www.ymca.cz/>). Cílem toho sdružení bylo zajištění udržení křesťanských hodnot a později sdružení YMCA rozšířila svou činnost i na organizování sportovních aktivit pro mládež. Toto sdružení se v druhé polovině 19. století rozšířilo i na naše území. (Janiš ml. 2009)

S rostoucí mírou volného času začaly vznikat i různé instituce, věnující se využití volného času pro mládež. Asi nejznámější spolek, zabývající se výchovou dětí a mládeže po celém světě je **Skauting**. Byl založen v roce 1907 v Anglii Robertem B. Powellem a od té doby se rozšířil do drtivé většiny všech států na světě. V roce 1912 se díky Antonínu B. Svojsíkovi dostal skauting i do Čech pod názvem **Junák**. Účastníci skautingu, tzv. skauti, získávali nová přátelství a byli vychováváni k poctivosti, soužití s přírodou a dobrému a čestnému životu. Zde už můžeme mluvit o cílené výchově mimo vyučování za účelem žádoucího rozvoje dětí ve volném čase. (www.junak.cz)

Další významný vzniklý spolek v České zemi, tentokrát tělocvičný, byla organizace **Sokol** (Česká obec sokolská), která se rychle rozrůstala a později byla již součástí téměř každé obce. Tato organizace byla založena v roce 1862 Miroslavem Tyršem a Jindřichem Fügnerem. Sokol si kladl za cíl kromě rozvíjení tělesné zdatnosti i výchovu k vlastenectví.

Postupně se nabídka volnočasových institucí pro mimoškolní aktivity dětí rozšiřovala a dnes nabízí dostatek různých forem trávení volného času s kvalifikovanými pracovníky a dostatečným materiálním zabezpečením. (Janiš ml., 2009)

1.3 Funkce volného času

Význam funkcí volného času se v průběhu historie měnil. V minulosti, kdy se pracovalo i více než 14 hodin denně, dělnická hnutí bojovala za to, aby člověk měl více času na obnovu svých životních sil. Od té doby došlo k velkým změnám. Postupně vznikaly různé typy zařízení a organizací pro výchovu ve

volném čase, které plní důležité funkce, které jsou předmětem zkoumání mnoha významných českých a světových sociologů.

Pávková jako jedna z prvních definuje funkce volného času:

- **výchovná** – všechny aktivity v rámci volného času plní výchovnou funkci. Pokud dítě tráví svůj volný čas takovou činností, která ho zajímá, případně má k této činnosti nadání, je motivováno se v této činnosti nadále rozvíjet a získávat nové znalosti a dovednosti. Pokud mu tato činnost vyhovuje, přináší dítěti pocit uspokojení a učí ho sociálním dovednostem,
- **zdravotní** – podporuje zdravý životní styl. Především aktivity tělesné, sportovní. Důležitým aspektem je dostatek příležitostí a prostoru pro pohyb ve volné přírodě na čerstvém vzduchu. V dnešní době, kdy podstatnou část dne děti tráví ve škole nebo na sociálních sítích jsou sportovní a pohybové činnosti zvláště významné pro zdravý vývoj jedince,
- **sociální** – socializační funkce je bezesporu jednou z nevýznamnějších funkcí volného času. Mimoškolní výchovné instituce suplují výchovu v době, kdy rodiče jsou nadměrně zaměstnaní nebo svoji úlohu rodiče neplní vůbec. Svou činností se podílejí na budování a rozvíjení sociálních vztahů. Bourají sociální a materiální rozdíly a vštěpují dětem základní sociální dovednosti, vzájemné empatie, komunikace a respektu k ostatním,
- **preventivní** – preventivní výchovná funkce je *primárně* zaměřena na předcházení vzniku patologických jevů chování u dospívajících, kteří ještě nejsou nijak rizikově narušeni. *Sekundární* preventivní funkce se již aktivně zaměřuje na jedince či skupiny, které ještě nejsou rizikově narušené, ale je u nich pravděpodobnost, že by se u nich v budoucnosti mohla projevit. *Terciální* preventivní funkce je zaměřena na jedince se zkušeností s patologickým chováním (alkoholismus, drogy...) a v jejím programu je prioritně tyto jedince léčit a zabránit recidivě. (Pávková, 2001)

2 Zájmové činnosti

Aby volný čas plnil své funkce, je třeba ho vyplnit takovou činností, která bude jeho aktérům přinášet uspokojení a bude je motivovat k jejich dalšímu rozvíjení této zájmové činnosti. Z pohledu psychologů je zájem obrazem individuálního zaměření jedince k určité činnosti a vychází z individuálních schopností jednotlivců. Psychologický slovník definuje zájem jako: „*trvalejší zaměření na určitou činnost, s výrazným emočním doprovodem, podněcuje myšlení, paměť, vůli, psychické procesy, zájmy vypovídají o osobnosti a životní dráze člověka.*“ (Hartl, Hartlová, 2010, s. 684)

Pávková k definici zájmu uvádí: „*Zájmy patří mezi vlastnosti aktivačně-motivační – vedou osobnost k činnosti (aktivně) a vyvolávají pohnutku (motiv) k činnosti zaměřené určitým směrem. Zájmy mají těsnou vazbu na vlohy a schopnosti člověka, které podmiňují úspěšné vykonávání nějaké činnosti.*“ (Pávková, 2001 s. 97)

Prioritou pedagogů volného času je nabídnout širokou škálu přitažlivých zájmových činností. Jen pestrá nabídka zájmových aktivit může oslovit širší skupinu dětí a mládeže a svým programem předcházet asociálnímu chování dětí a mládeže. (Kohoutek, 2006)

Zájmy se prvotně formují v rodině, ale to ještě neznamená, že dítě musí jít cestou, kterou jim rodiče určili. Především adolescenti své zájmy rychle mění a nechají se snadno ovlivnit prostředím a vrstevníky. Proto je důležité rozvíjet u dítěte více zájmových aktivit. Postupně během vývoje se některé zájmy dítěte dostanou do popředí a jiné zcela ustoupí dětskému zájmu. Dítě své zájmy diferencuje a ústřední zájem nabývá na významu. (Pávková, 2001)

Pávková klasifikuje zájmy podle několika úrovní následovně:

- **Podle úrovně činnosti** – odlišujeme zájmy na aktivní (produktivní) při nichž se jedinec sám podílí na činnosti zájmu. Dále zájmy na úrovni

receptivní, kdy jedinec redukuje svoji činnost jenom na vnímání předmětu zájmu.

- **Intenzitou zájmů** – závisí na hloubce zájmu o nějakou činnost. Čím intenzivnější prožívání zájmu, tím větší úsilí jedinec vynaloží k jeho naplnění a tím více rozvíjí své schopnosti a obohacuje svůj život.
- **Podle časového trvání** – zájmy mohou být krátkodobé, dočasné nebo trvalé.
- **Dle stupně koncentrace** – členění dle stupně koncentrace rozlišuje na zájmy jednostranné a mnohostranné.
- **Z hlediska společenských norem** – dělí zájmy na společensky hodnotné (žádoucí) a nežádoucí. Společensky žádoucí zájmy vedou k žádoucímu rozvoji jedince a formování jeho osobnosti. Formování osobnosti k společensky žádoucímu životnímu stylu od raného dětství je účinná prevence proti nežádoucím zájmům, které se neslučují s platnými normami dané společnosti.
- **Dělení podle obsahu** – je rozdělení zájmů na zájmy společenskovědní, pracovní-technické, přírodovědně-ekologické, esteticko-výchovné, tělovýchovné, sportovní a turistické. (Pávková, 2001)

2.1 Faktory ovlivňující formování zájmů

Žádné dítě se nerodí rovnou s ucelenými zájmy, ale díky svému genotypu si na svět přináší určité předpoklady a vrozené vlohy. Teprve v interakci s prostředím, do kterého se rodí, a pod vlivem jeho výchovy se u něho tyto dispozice projeví a správně cílenou výchovou mohou být dále rozvíjeny. Zejména sociální prostředí má na formování jedince výrazný vliv. Primárním a nejsilnějším činitelem v oblasti výchovy a působení na formování zájmů je rodina, která svým životním stylem na dítě působí a formuje jeho zájmy. Postupně na dítě působí škola a instituce mimoškolní výchovy. S blížící se dospělostí začíná u mládeže docházet v postoji k volnočasovým aktivitám ke změnám. Mladiství se začínají více zajímat o kulturu a do popředí jejich zájmu se dostávají média a sociální sítě, které mají na jedince významný vliv a zpravidla nekladný. S blížící se adolescencí nabývá na významu při volbě využití volného času

vrstevnické skupiny. To bývá zapříčiněno snahou adolescentů vymknout se z vlivu rodiny a touhou po samostatnosti.

2.1.1 Role rodiny

Rodina hraje významnou a klíčovou roli při výchově dítěte ve všech oblastech výchovy a volnočasový život rodiny je prvotní vliv na dítě při jeho formování zájmů a aktivit ve volném čase. Hofbauer uvádí: *„Rodina pro dítě a mladého člověka zůstává nadále prvním prostředím, které pro jejich volný čas vytváří (či má vytvářet) příznivé podmínky.“* (Hofbauer, 2004, s. 61)

Právě rodiče jsou dětem vzorem a dítě od nich přebírá jejich vzorce chování. Pokud dítě bude vyrůstat v rodině, kde bude k aktivitě vedeno a podporováno, pak je předpoklad, že si přenesení do svého budoucího života pozitivní životní styl. Podle Hofbauera toto působení v rodině probíhá na základě:

- **Nápodobou a reprodukcí** – dítě přijme vzorce chování a životní styl od rodičů na základě aktivit rodiny.
- **Uskutečňování individuálních i společenských zájmových činností dětí v rodině** – dítě jde po cestě svých rodičů. Rodiče tak směřují své děti k pokračování a převzetí jejich zájmů.
- **Citlivým sledováním a cílevědomým reagováním na potřeby, zájmy a nadání dětí** – jde o podporu činností, které si děti samy vyberou nebo je rodiče k výběru vybídnou a v realizaci těchto zájmů podpoří. Děti se postupně ve svých zájmech osamostatňují a vstupují do dalších výchovných prostředí, kde svoje zájmy a nadání dále rozvíjejí pod profesionálním vedením. (Hofbauer, 2004, s. 61-62)

Je ale důležité, aby rodina respektovala zájmy dítěte a nelpěla na vlastních představách a ambicích, jakým směrem se má jejich dítě vydat. Jedině taková výchova bude úspěšná a přinese dítěti kladný vztah k zájmovým činnostem, když bude respektovat jeho volbu a rodina bude dítě v jeho činnosti podporovat. Vliv rodiny na volbu zájmové činnosti je významný, přesto se může

stát, že v době dospívání vlivem vrstevnické skupiny dospívající často své zájmy mění. (Janiš ml., 2009)

2.1.2 Instituce volnočasových aktivit

Po prvotním působení rodiny přichází role mimoškolních institucí, které se podílejí na formování zájmů dítěte. V rodině zpravidla dítě přichází do styku s aktivitami, které ta daná rodina preferuje. Pokud chceme, aby děti a dospívající trávili svůj volný čas hodnotnými zájmovými aktivitami, je třeba jim nabídnout dostatek prostoru, kde mohou tyto zájmové činnosti aktivně rozvíjet. Jde o instituce určené k výchově mimo vyučování, kde jsou děti vedeny kvalifikovanými odborníky, pedagogy volného času, specializovanými trenéry apod. Benefitem těchto subjektů je, že mohou působit na více dětí najednou, dávají dětem pocit bezpečí a rodičům jistotu, že je o jejich děti postaráno. Formy, cíle a zaměření zájmových aktivit nabízených těmito institucemi jsou závislé na okolním prostředí a vybavenosti daného regionu. Citelné rozdíly jsou mezi velkými městy a malými obcemi. Nezanedbatelnou roli hrají tyto instituce v ochraně dětí před působením negativních a patosociálních jevů společnosti. (Janiš ml., 2009)

Nabídka volnočasových aktivit je široká a obsáhlá. Mezi instituce, které se nejvyšší mírou podílejí na organizování volného času dětí patří:

- **Školy** – pedagogové při své každodenní práci objevují u dětí jejich nadání a jejich úkolem je dát podnět tento talent dál rozvíjet.
- **Školní družiny** – především plní funkci zabezpečení dětí po vyučování. Současně plní funkci zdravotní – odpočinek po škole, pohyb na čerstvém vzduchu a socializační funkci. Pro povahu této práce nejsou školní družiny svou náplní v hledáčku cílové skupiny, nicméně i školní družiny mají formativní vliv na vývoj jedince.
- **Školní kluby** – žáci navštěvují školní klub na základě dobrovolnosti a vlastního výběru zájmu a činnosti. Dle MŠMT: „Školní kluby podobně jako

školská zařízení pro zájmové vzdělávání poskytují zájmové vzdělávání žákům jedné nebo několika škol podle vlastního školního vzdělávacího programu, vycházejíce ze zájmů a potřeb jednotlivých žáků. Od školní družiny se klub liší především starším věkem účastníků a odlišnými formami činností. Činnost školních klubů je totiž určena přednostně žákům druhého stupně základní školy, žákům nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia a odpovídajícím ročníkům osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře.“

<http://www.msmt.cz/mladez/skolni-kluby>

- **Střediska pro volný čas dětí a mládeže** – dle MŠMT: „*střediska volného času jsou rovněž školskými zařízeními, jejich posláním je motivovat, podporovat a vést děti, žáky, studenty, mládež, ale i dospělé k rozvoji osobnosti, k získávání a rozvoji klíčových a odborných kompetencí, zejména smysluplnému využívání volného času, a to širokou nabídkou činností v bezpečném prostředí, s profesionálním týmem pedagogů. Činnost středisek volného času se uskutečňuje ve více oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání.*

<http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>

- **Základní umělecké školy** – specifikem uměleckých škol je, že jsou součástí sítě škol MŠMT, mají proto povinnost u všech žáků a zaměstnanců vést povinnou dokumentaci jako základní školy. (Janiš ml.) Hlavní nabídkou uměleckých škol je vzdělávání v uměleckých oborech.

- **Ostatní instituce zájmových činností** – výchově a organizaci volnočasových aktivit se věnuje celá řada dalších institucí, které se také významně podílí na výchově a formování dětí a dospívajících. Takovou významnou organizací je například Sokol, Český svaz tělesné výchovy, který sdružuje většinu sportovních organizací, současně s organizacemi tělovýchovnými a turistickými. Nezanedbatelný podíl v nabídce zájmových činností mají také organizace Junák, YMCA a další. V neposlední řadě je třeba zmínit i celou řadu neziskových a soukromých organizací, které se věnují organizaci volného času dětí. (Janiš ml. 2009)

2.1.3 Základní instituce volnočasových aktivit v Hradci Králové

Hradec Králové je statutární město na východě Čech a metropole Královéhradeckého kraje, kterému se také přezdívá „*Salon republiky*“ pro jeho architektonickou a kulturní vybavenost. Bohatá historie města sahá hluboko do minulosti, první písemná zmínka pochází z roku 1225. V současné době žije v městě zeleně kolem sto tisíc obyvatel. Z pohledu volnočasových aktivit je důležité zmínit, že město Hradec Králové se nachází na soutoku řeky Labe a Orlice v nížinaté krajině a je obklopeno lesy s vybudovanou sítí cyklobruslařských stezek. Poloha města je pro volnočasové aktivity značnou výhodou, jelikož poskytuje aktivní využití všem věkovým a výkonnostním skupinám obyvatelstva. Současně jeho geografická poloha umožňuje sportovní vyžití v nedalekých Orlických horách a Krkonoších, které jsou od Hradce Králové lehce dostupné. Hradec Králové je univerzitní město a město škol. Sídlí zde Univerzita Hradec Králové, některé fakulty Univerzity Karlovy a Univerzity obrany a nespočet středních škol. Dle Magistrátu města se v Hradci Králové nachází až 27 středních škol. Mezi nejvýznamnější střední školy patří čtyři gymnázia, střední škola zdravotní, stavební, strojní.

Dá se říci, že město Hradec Králové je městem studentů. Nezanedbatelným přínosem pro využití volného času obyvatelstva a mládeže jsou již zmiňované sítě cyklobruslařských stezek v blízkosti městské hromadné dopravy. Město disponuje plaveckým bazénem, městskými lázněmi, krytou halou zimního stadionu, fotbalovými stadiony, horolezeckou stěnou a koupalištěm. Podle magistrátu města se v Hradci Králové nachází kolem osmdesáti sportovních organizací. Mezi nejvýznamnější instituce volnočasových aktivit pro mládež v Hradci Králové patří:

- **Základní umělecká škola Habrmanova** – zahrnuje zájmové aktivity z oboru hudebního, výtvarného, tanečního.
- **Základní umělecká škola Střezina** - poskytuje základy uměleckého vzdělávání pro talentované zájemce ve věku od pěti let až do dospělosti. Je největší školou svého typu v ČR, počet žáků ve všech oborech přesahuje 2.000.

- **Dům dětí a mládeže v Hradci Králové** – je centrem pro volný čas a zajišťuje odborné zájmové činnosti pro děti, mládež i dospělé. Celková kapacita dětí a mládeže v pravidelné zájmové činnosti je 3 000 osob ve 200 zájmových útvarech. V nepravidelné zájmové činnosti včetně aktivit pro dospělé je celková kapacita DDM cca 20.000 osob. Pracuje v odpoledních hodinách všedních dnů, ale i o svátcích, víkendech a prázdninách a příležitostných volnočasových akcích.
(<http://www.barak.cz/>)
- **Sedmikráska** – řestanské rodinné centrum vzniklo v roce 1999. Nabízí bohatý, zábavný a aktivní program k trávení volného času a posiluje tím příznivé vztahy v rodinách, nabízí několik programů a kurzů pro děti, mládež i dospělé. (www.sedmikraskahk.com)
- **YMCA** – křesťanské sdružení mladých lidí YMCA Hradec Králové provozuje v současné době 128 klubů, kroužků a oddílů.
- **Český zálesák** – dobrovolná nezisková příspěvková organizace, která vznikla v roce 1992. (<http://www.ceskyzalesak.wz.cz/>)
- **Greenhorns** – nezávislá nezisková organizace zabývající se volným časem dětí a mládeže. (www.oddilgreenhorns.cz)
- **Hradečtí Lvi** – nezisková organizace založená v roce 1997 jako občanské sdružení. (www.hklvi.cz)
- **Skaut** – v Hradci Králové se nachází 8 aktivních středisek oddílů skautů.
- **Salinger** – občanské sdružení vzniklo za účelem pomáhat mladým lidem začlenit se do společnosti a hájit své zájmy. Mezi jeho činnosti patří i pořádání volnočasových aktivit pro mladé lidi z rizikových.
- **Modrý pomeranč** – je nízkoprahové zařízení pro děti a mládež od 7 do 21 let v Hradci Králové. Hlavním cílem je předejít a zamezit sociálnímu vyloučení dětí a mládeže, zorientovat je ve společnosti, podporovat je při zvládnutí těžkých životních situací a zvýšit jejich kompetence v plánování vlastních volnočasových aktivit.
- **Klub Orange** – klub je určen mládeži ve věku 13 až 19 let, která nemá kde bezpečně trávit svůj volný čas, nachází se v obtížných životních situacích, které v rámci svých sociálních vztahů nedokáže řešit a žije

životním stylem, který je v rozporu s normami a ohrožuje jejich zdravý vývoj. (<http://www.hradeckralove.org/urad>)

3 Charakteristika pedagoga volného času

Profesionalizace pedagogické profese vznikla koncem 19. století z potřeby vyčlenit vzdělávací činnost od běžných životních činností, které byly dětem primárně předávány v rodině. Do dnešní podoby prošla dlouhým procesem a v současné době jsou pedagogičtí pracovníci pro různé druhy a stupně škol vysokoškolsky vzdělaní odborníci. To se týká i vychovatelů a pedagogů volného času. Nezbytnost profesionalizace pedagogů volného času nabyla na významu s rozmachem volného času a jeho aktivním využitím.

Pedagog volného času je osoba, která stejně jako učitel je součástí výchovně vzdělávacího procesu a jsou na něho kladeny ve všech oblastech specifické požadavky. Předpoklady a kritéria pro výkon profese pedagogického pracovníka upravuje zákon 563/2004 Sb. § 17. Odbornou kvalifikaci pedagoga volného času lze získat na základě vysokoškolského studia vychovatelství, pedagogiky volného času nebo sociální pedagogiky, případně učitelství. Současně jsou obory pro vychovatele a pedagogy volného času nabízeny v programu celoživotního vzdělávání. (Pávková, 2014)

Na pedagogy volného času jsou kladeny velké profesionální požadavky. Dobrý pedagog, a to nejen volného času, ale tento ve zvýšené míře, se ocitá v různých rolích, které vyžadují všestranné vědomosti, pozitivní osobnostní vlastnosti, kvalitní schopnosti, dovednosti a zručnosti. Mezi nejčastější role patří role učitele, instruktora, rádce, přítele, kamaráda, či náhradního rodiče. Tím ovšem výčet nekončí. Během své celoživotní profese se nachází i v roli **diagnostika**, neboť musí umět poznat úroveň intelektuálních, emocionálních a senzomotorických schopností žáka a podílet se na jejich rozvíjení a v případě větších obtíží kontaktovat jiné odborníky. V roli emocionálního **satisfaktora** projevovat citovou podporu žákům, kterým se ji nedostává v rodině či blízkém sociálním okolí. Organizuje volnočasové aktivity – tady vystupuje jako zhodnocovatel volného času. Častou další rolí je i **reedukátor**, kdy se snaží

působit na žáky s mravními nedostatky či s projevy delikvence. Právě v čase tráveném mimo školu se děti často svěřují se svými problémy, mívají větší důvěru k člověku, který vyzařuje přirozenou neformální autoritu. Současně je poskytovatelem poznatků a zkušeností, reflektivní hodnotitel, projektant a tvůrce, koordinátor a řídicí činitel, socializační a kultivační vzor. (Masariková, Masarik, 2002)

Pedagogické profese patří do kategorie tzv. pomáhajících, u nichž je důležitá psychická odolnost a vyrovnanost. Hájek, Hofbauer, Pávková člení požadované znaky osobnosti pedagoga volného času v rozdělení do tří skupin:

a) pozitivní obecně lidské vlastnosti

- schopnost empatie, vcítění se do prožívání druhých,
- komunikativnost, dovednosti verbálního i neverbálního sdělování a umění naslouchat, potěšení z komunikace s lidmi,
- přiměřená míra dominantnosti, která umožňuje vedení jiných lidí,
- odolnost, zvládání národních životních situací, stabilita, nekonfliktnost,
- pozitivní ladění, optimismus i zdravý skepticismus, převaha kladných emocí,
- pozitivní vztah k lidem, k dětem, dospívajícím, dospělým, seniorům, opravdový zájem o jejich osudy, radost ze vzájemného kontaktu.

b) vlastnosti obzvláště důležité pro pedagogy

- schopnost přizpůsobovat se proměnlivým podmínkám a řešit nečekané situace
- aktivita, iniciativa, průbojnost, schopnost prosazovat své názory a požadavky
- tvořivost, nápaditost, fantazie
- hravost, radost ze hry
- smysl pro humor

c) fyzická zdatnost, dobrý zdravotní stav

- příjemný vzhled a přiměřená úprava zevnějšku
- pochopení pro věkové zvláštnosti i při práci s věkově heterogenními skupinami
- zvládání dovedností a technik účinného jednání

- specifické požadavky na vychovatele a pedagogy volného času (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011)

Pokud se zabýváme středoškolskou mládeží, pak je jistě na místě připomenout, že mládež je víc jak citlivá na smysl pro spravedlnost, oceňuje profesní znalosti v oboru zájmové činnosti a spolehlivost autorit. Tak jak dokáže být mládež kritická ke svému okolí, tak je schopna svou kritičnost nasměřovat i do nabízených volnočasových aktivit a jejich provozovatelům. (Soukup, 1996)

4 Charakteristika středoškolské mládeže

Pojem středoškolská mládež už sám o sobě vypovídá, že se jedná o spojení dvou specifických pojmů a světů. Hovoříme-li o mládeži, pak máme na mysli sociální skupinu jedinců, kdy mladí už přestávají býti dětmi, ale také ještě nejsou dospělými. Buriánek se k tomu vyjadřuje následovně: *„Mládež bývá definována jako věková skupina, která je vymezena jakýmsi překlenovacím obdobím mezi dětstvím a dospělostí, v němž je završen fyzický, ale především psychosociální vývoj včetně profesní přípravy.“* (Buriánek, 2001, s. 106)

Pokud máme na mysli středoškolskou mládež, pak jde o skupinu dospívajících, kteří na konci složitého období pubescence a po úspěšném ukončení povinné školní docházky se stávají žáky konkrétní střední školy. Vzdělávací instituce středního školství se zaměřují především na profesionalizační funkci vzdělání a jeho účelem je vzdělat žáky pro jejich dobré fungování a uplatnění v budoucím pracovním životě. Výuka na středních odborných školách probíhá dle rozvrhu, který je upraven na sudé a liché týdny. V jednom týdnu žáci navštěvují svou školu a věnují se teoretické části odborné výuky a všeobecnému vzdělání a v následujícím týdnu absolvují praktickou část svého vzdělávání. Ta probíhá ve školních dílnách, nebo je zajištěna na smluvních pracovištích v partnerských firmách, kde žáky vedou vzdělání

odborníci daných profesí. Střední odborné školství je formou výuky specifické a výrazně se liší od běžných středních škol a gymnázií. (Průcha, 2009)

Nástup žáka do středoškolské instituce je významnou životní událostí, nejen pro mladé jedince, ale i pro jejich rodiče. Mladí přicházejí do nového prostředí, setkávají se s novými spolužáky a učiteli, mění se jim denní rytmus, na který byli doposud zvyklí. Nastává pro ně náročná životní etapa plná změn, etapa přípravy na budoucí povolání a z pohledu vývojové psychologie obtížná etapa adolescence. (Kraus, 2006)

4.1 Specifika adolescence

Adolescence je pro dospívající náročné období plné bouřlivých a obtížných změn, které je na cestě za dospělostí čekají. Langmeier a Krejčířová k tomu uvádějí: *„Dospívající se začínají lišit jak od dětí, tak od dospělých, vytvářejí si vlastní znaky i specifickou subkulturu s odlišným vyjadřováním oblečením a úpravou, někdy zakládají i zvláštní neformální či formální seskupení, různá hnutí mládeže.“* (Langmeier, Krejčířová, 2000, s.142)

Z pohledu ontologického vývoje jedince lze období adolescence zařadit do druhého desetiletí vývoje, přičemž věkové rozhraní se u jednotlivých odborníků různí a je třeba počítat s jistou dávkou individuální variability. Ta může být ovlivněna genetickými předpoklady jedince. Je to období, ve kterém jde hlavně o sociální a profesní přípravu na roli dospělého. Toto období začíná nástupem pohlavního zrání a mělo by končit ekonomickou nezávislostí a nástupem profesní kariery. Vágnerová vytyčuje tuto životní etapu do období mezi 15 až 20 lety. Macek diferencuje tuto vývojovou etapu na adolescenci časnou, střední a pozdní. Každá fáze tohoto vývoje má podle Macka (1999) svá specifika. V časně adolescenci mezi deseti až třinácti lety dochází k nástupu pohlavního zrání, ve střední adolescenci zhruba od čtrnáctého až šestnáctého roku se mladiství upínají k hledání vlastní identity. V pozdní adolescenci nastává ukončení profesní přípravy, adolescent se dovršením plnoletosti stává dle práva plnoletým a zodpovědným za své činy (Macek, 1999). V dnešní době

se však věk sociální zralosti a ekonomické nezávislosti prodlužuje, neboť jsou na profesní přípravu dospívajících kladeny stále větší požadavky ve vzdělávání. Kraus hovoří o fenoménu *postadolescence* jako nové životní etapě. (Kraus, 2006)

4.1.1 Fyzický vývoj v adolescenci

Typickým znakem nástupu adolescence je pohlavní zrání. Zvýrazňují se druhotné pohlavní orgány a tělo se připravuje na období reprodukce. Tělo dospívajícího také naposledy výrazně roste. Dívky většinou kolem 15. roku života svůj růst v podstatě završují, kdežto u chlapců je ještě v tomto období výrazný růst do výšky, mohou vyrůst až o sedm centimetrů. Nejprve rostou končetiny, které trup v období adolescence růstem teprve dohání. (Říčan, 2004)

Výraznou tělesnou změnu zapříčiňuje vývoj druhotných pohlavních znaků, vlivem čehož dochází k odlišení dívčího a chlapecké těla. Chlapecké tělo „*mužní*“ a rýsuje se svalstvo. K svalům se v této době přidává i počínající růst vousů na obličeji. Mutace hlasu se v tomto období završuje. Kolem 16. roku se hlas stane skřehotavým, a pak asi tak o oktávu klesne. Celkově se chlapecké tělo stane lépe ovladatelným a tedy jaksí ladnějším v pohybech. Dívčím se tělo zaobluje, rýsují se jim boky a tvarují prsa, čímž se vytváří typická ženská linie těla (Říčan, 2004). V době kdy jsme všichni, a mladí lidé především, médií masírování o určitém modelu krásy, mohou být fyzické změny adolescentů často v rozporu s jejich představami o kráse. Tyto „*vady*“ svého vzhledu berou dospívající velmi vážně a hrají obrovskou roli při budování jejich sebevědomí. Pokud jejich fyzický vzhled nesplňuje jejich představy (např. malá svalová hmota u chlapců, u dívek absence ženských znaků) mohou být tyto rozpory zdrojem vážných osobních krizí.

4.1.2 Vývoj poznávacích funkcí

Výrazným způsobem se v tomto období života mění způsob myšlení. Inteligence nabývá kvantitativního a kvalitativního vrcholu. Podle zahraničních studií dochází mezi 15. a 16. rokem života k vrcholu intelektového vývoje, resp. se v této době přiblíží intelekt dospívajícího k jeho maximálnímu výkonu. Tento způsob vyspělého myšlení se nazývá formálně **abstraktní** (Langmeier, Krejčířová 2006).

Pro adolescenty je typická pružnost a otevřenost myšlení. Myšlení je flexibilní a výkonné. Adolescenti se dovedou nadchnout pro určitý úkol a toto nadšení posiluje motivaci k realizaci aktivit. Adolescenti nejsou zatíženi zkušenostmi, a proto je jejich myšlení pružné a při řešení úkolů zastávají nové originální postupy. Jejich nezkušenost je často projevoována zbrklostí a nekompromisním přístupem při naslouchání cizích rad. Skorunková k chování adolescentů přímo uvádí: *„Nezkušenost se projevuje také nadšením, zbrklostí a neopatrností. Zkušenosti dospělých nemají pro adolescenta potřebnou hodnotu a nejsou akceptovány jako dostatečné informace, které by zabránily vlastním chybám.* (Skorunková, 2013 s. 117)

V tomto období se také dostává na vrchol **fluidní inteligence**. Tato inteligence je vrozená a obsahuje pružnost myšlení, krátkodobou paměť či usuzování na neznámém tématu a je nezávislá na zkušenostech. Dospívající hledají smysl života, správné hodnoty a k dospělým dokáží být v těchto otázkách velmi kritičtí a nekompromisní. V tomto období mohou být náchylní k přiklonění se k určitým náboženstvím a sektám nebo politickým hnutím.

4.1.3 Vývoj identity adolescenta

Hledání vlastní identity je jeden z hlavních vývojových úkolů v období adolescence. Dospívající dokážou neskonale dlouho diskutovat a filozofovat na téma „*kdo jsem*“ a „*kam směřuji*“. Cesta za vlastní identitou se u dospívajících projevuje střídáním zájmů, názorů a vyhledáváním stále nových zážitků. Typickým projevem hledání identity je ztotožňování se s určitou vrstevnickou

skupinou, která má své specifické prvky příslušenství. Adolescentovi imponuje pocit, že někam patří a že je součástí něčeho jedinečného. Tyto snahy o vlastní identitu se mohou u adolescenta projevit i ve stylu oblékání, účesu, poslechu hudby apod. Je to určitý druh revolty vůči dospělým, kterým chce tak vyjádřit, že je někdo jiný. (Vágnerová, 2000) Průvodním jevem nalézání jedinečnosti je snaha jasně se odlišit od druhých, získáním samostatnosti a nezávislosti na rodičích a získání určitého statusu ve své komunitě. Podle Skorunkové jsou potíže, které při hledání vlastní identity mohou u adolescentů nastat, vyjádřeny pojmem **adolescentní krize**. (Skorunková, 2008)

Thorová (převzato od Jesselson, 1989) uvádí čtyři vývojová stádia při hledání identity.

- **fáze diferenciacie (12 – 13 let)** – adolescent si uvědomuje svoji odlišnost, od rodičů a vrstevníků, je kritický k autoritám
- **fáze získávání zkušeností a experimentování (14 – 15 let)** – dospívající sám hledá co je pro něho nejlepší, je zaměřen na sebe a na okamžité uspokojování svých potřeb
- **fáze sblížení s přáteli (16 – 17 let)** – zlepšují se vztahy s rodiči, na významu nabývají přátelské a partnerské vztahy
- **konsolidace vztahu k sobě (18 – konec dospívání)** – formuje autonomie, upevňují se názory vztažené k sobě, okolí a budoucnosti (Thorová, 2015, s. 420)

Velká většina konfliktů s okolím, především s rodiči a jinými autoritami, vzniká jako projev nejistoty dospívajícího člověka se svojí identitou. Jako by si tak mladý člověk utvářel vlastní osobnost ujišťováním se o vlastní hodnotě pomocí konfliktního chování. S blížící se dospělostí adolescenti od těchto projevů revolty a experimentů ustupují. (Vágnerová, 2000)

4.1.4 Vztahy adolescentů

V tomto období dochází také k prvním pohlavním stykům a navozováním partnerských vztahů, ačkoliv nelze ještě mluvit o trvalých a pevných partnerských vztazích. Přesto jsou pro adolescenta partnerské vztahy

významné, vzniká potřeba se k někomu citově vázat, partner je idealizován a zcela nárokován a rozchody jsou velmi emočně prožívány. (Říčan, 2004)

Zásadními změnami prochází u adolescentů postavení vztahů s rodiči a okolím. Adolescenti se dostávají do častých rozporů s rodiči a dospělými. Jejich názory považují za nemoderní a pokrytecké. Svoje postoje dokáží hájit až se zarytou urputností, dožadují se uznání svých názorů. Jde o bolestný proces separace od vlivu rodiny a hledání vlastního postavení ve světě. Rodiče neradi ztrácejí svoji pozici a mladí jedinci se všemožně snaží vymanit se z vlivu rodiny. Říčan toto období nazývá **generace proti generaci**. Tento proces je pro budoucí vztahy nutný a zdravý, adolescenti postupně od své urputnosti ustupují a dokáží vnímat a reflektovat názory ostatních. Tento proces dobře charakterizoval Mark Twain (cit. Dle Říčan, 2004, s. 215): *„Když mi bylo čtrnáct, můj otec ničemu nerozuměl. Když mi bylo jednadvacet, žasl jsem, kolik se toho starý pán za těch sedm let naučil.“* Proces osamostňování od vlivu rodiny ulehčuje adolescentovi příslušnost k určité vrstevnické skupině, která mu poskytuje citovou oporu. Vrstevnické skupiny mají pro adolescenty nenahraditelný socializační význam. Thorová k významu vrstevnické skupiny v adolescenci uvádí: *„V adolescenci nabývají na významu vrstevnické vztahy, zvyšuje se jejich vliv na osobnost a chování dospívajícího, rozvíjí se schopnost kooperace.“* (Thorová, 2015, s. 414)

Vrstevnické skupiny jsou pro adolescenta prostředkem k dosažení určitého zakotvení a dávají adolescentovi pocit, že tzv. někam patří, je součástí určité sociální komunity, se kterou se ztotožňuje v názorech a svým pohledem na svět. Vztahy v těchto skupinách bývají na partnerské úrovni, vyznávají společné hodnoty. Vrstevnická skupina může být i rozhodujícím činitelem při výběrů volnočasových aktivit adolescenta, a to jak v pozitivním, tak negativním vlivu. Pávková přímo uvádí: *„Příslušnost k takovéto skupině může rozhodujícím způsobem určovat náplň volného času jedince.“* (Pávková, 1999, s. 36)

V případě, že adolescent nenajde své místo v komunitě, která by mu vyhovovala, může se stát, že přijme své místo ve skupině s nežádoucím asociálním vlivem a může se identifikovat a realizovat svou potřebu někam

patřit až se skupinami s patologickým chováním. Pro adolescenta existuje svět v rovině *my* a *oni*. Adolescent ve své vrstevnické skupině získává určitý status a s tímto statusem nabývá pocitu vlastní hodnoty. V pozdní adolescenci vliv vrstevnické skupiny na jedince slábne. (Lašek, 2005)

V poslední etapě adolescence se dokončuje proces separace od rodiny a vrstevnických skupin. Adolescent přestává mít potřebu revolty vůči rodičům a autoritám a nekritického obdivu k vrstevnické skupině. V této době začíná spoléhat na svůj vlastní názor a dovede asertivně své názory obhájit. Vztahy s rodiči se uklidňují a nabývají pozitivní formy. (Skorunková, 2008)

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Realizované šetření

5.1 Vymezení problému a stanovení šetření cíle

Vymezení problému

Středoškolská mládež v důsledku své přípravy na povolání disponuje již zcela jiným časovým rozvrhem, než tomu bylo v době povinné školní docházky. Někteří za svým vzděláním dojíždějí do jiného města nebo zůstávají přes týden na internátech, jiní v rámci svých praxí navštěvují školní dílny nebo smluvní pracoviště. Nový časoprostor dospívajících, je-li organizovaný, může mít pozitivní vliv na jejich volný čas a jeho využití. V takovém případě je pak částečně garantováno, že tzv. nic nedělání, flákání se, „mobilování“ (přechází ve většině případů v monofobii), sklony k rizikovému chování, patologickým jevům apod. se u dospívajících nemusí dostavit. Z celé škály problému byly vybrány konkrétní volnočasové aktivity, které nabízí nejen škola, ale i příslušné instituce v blízkém okolí školy, případně v Hradci Králové.

Stanovení cíle šetření

Z vymezeného problému došlo k naformulování cíle šetření, kterým je zmapovat nabídku volnočasových aktivit v Hradci Králové z pohledu středoškolské mládeže, které jim nabízí především škola a další instituce v jejím okolí.

Hlavní cíle šetření:

- Zmapovat převládající volnočasové aktivity u dotazované středoškolské mládeže.
- U dotazované středoškolské mládeže zmapovat spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou.

Dílčí cíle šetření:

Pro ověření kvalifikačních předpokladů byly vytyčeny následující cíle, které byly zjišťovány z výsledků dotazníkového šetření.

- C1: U vzorku dotazované středoškolské mládeže zjistit aktivní podíl na zájmové činnosti. Porovnat výsledky dle typu školy a pohlaví.
- C2: U vzorku středoškolské mládeže zjistit, zda má dostatek volného času. Porovnat výsledky dle typu školy a pohlaví.
- C3: Zmapovat účast dotazované středoškolské mládeže na zájmové činnosti, dle typu zájmové činnosti.
- C4: Zmapovat zastoupení institucí pro volnočasové aktivity, které středoškolská mládež navštěvuje.
- C5: Na vzorku středoškolské mládeže zmapovat, jak je spokojena s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou.
- C6: Na vzorku středoškolské mládeže zmapovat, jaké zájmové činnosti by přivítali na své škole.
- C7: Na vzorku středoškolské mládeže zmapovat, jak je spokojena s nabídkou volnočasových aktivit v okolí bydliště.
- C8: Na vzorku středoškolské mládeže zmapovat, jaké zájmové činnosti by přivítali ve svém okolí.
- C9: U vzorku středoškolské mládeže zjistit, kdo je při výběru zájmové činnosti nejvíce motivoval.
- C10: U vzorku středoškolské mládeže zjistit důvody, proč se nevěnují žádné zájmové činnosti.
- C11: U vzorku středoškolské mládeže zjistit, jakou činností tráví svůj volný čas, když se nevěnuje žádné zájmové činnosti.

Naformulování kvalifikovaných předpokladů

Ve vztahu k vymezenému problému, stejně tak jako k naformulovanému cíli je možné vymezit i konkrétní kvalifikované předpoklady.

KP1: U dotazované středoškolské mládeže převládá spokojenost nad nespokojeností s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou

K ověření kvalifikovaného předpokladu bude sloužit dílčí cíl C5.

KP2: U dotazované středoškolské mládeže převládá spokojenost nad nespokojeností s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných v okolí bydliště.

K ověření kvalifikovaného předpokladu bude sloužit dílčí cíl C7.

KP3: Dotazovaná středoškolská mládež by přivítala sportovní soutěže organizované školou, při kterých by mohla reprezentovat školu.

K ověření kvalifikovaného předpokladu bude sloužit položka C6.

KP4: Dotazovaná středoškolská mládež by pro aktivní využití volného času přivítala vybudování přírodních tělocvičen.

K ověření kvalifikovaného předpokladu bude sloužit dílčí cíl C8.

KP5: K zapojení do zájmové činnosti motivovala dotazovanou středoškolskou mládež primárně rodina.

K ověření kvalifikovaného předpokladu bude sloužit dílčí cíl C9.

KP6: Z dotazované středoškolské mládeže bude více žáků z odborných učilišť, kteří se nevěnují žádné zájmové činnosti.

K ověření kvalifikovaného předpokladu bude sloužit dílčí cíl C1.

KP7: Dotazovaná středoškolská mládež se nevěnuje zájmové činnosti z důvodu nedostatku finančních prostředků rodiny.

K ověření kvalifikovaného předpokladu bude sloužit dílčí cíl C8.

KP8: Středoškolská mládež v Hradci Králové, která se nevěnuje žádné zájmové činnosti, nejraději ve volném čase komunikuje s kamarády na sociálních sítích.

K ověření kvalifikovaného předpokladu bude sloužit dílčí cíl C11.

5.2 Výběr nástroje k sběru dat a metodologie šetření

Kvantitativní výzkum byl prováděn na základě dotazníku vlastní konstrukce. Dotazovaná středoškolská mládež anonymně odpovídala na základní proměnné. Oslovení respondenti uváděli identifikační údaje na zjištění pohlaví, ročníku a typu školy, kterou navštěvují.

Otázky na straně 1 a 2 dotazníku byly zaměřeny na získání informací o volném čase středoškolské mládeže, zda vnímají svůj volný čas jako dostačující. Na tuto otázku odpovídali ve škále *určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne*. Dotazník mapoval typ preferované zájmové činnosti a časový rozptyl, který respondenti zájmové aktivitě věnují. Následně respondenti odpovídali na otázky, které byly zaměřeny na zjištění jejich spokojenosti s nabídkou zájmových činností a aktivit na škole a v okolí jejich bydliště. Dále dotazovaná mládež odpovídala na zastoupení institucí volnočasových aktivit v náplni jejich volného času. Dvě otázky v dotazníku zjišťovaly jaké možnosti a prostředky by respondenti uvítali k provozování zájmové činnosti ve škole a v místě jejich bydliště.

Strana 3 předloženého dotazníku zjišťovala u mládeže, která se nevěnuje žádné zájmové činnosti, důvody, které je vedou k pasivní náplni volného času a k absenci zájmových aktivit. Dotazník předložil respondentům 7 faktorů (*nemáme peníze, nemohu si to dovolit, nemám žádný volný čas, rodiče mne nepodporují, do kroužků mám daleko, nezvládám dojíždění časově, v místě školy není aktivita, kterou jsem provozoval na ZŠ, bojím se, že bych nebyl/a úspěšný, rád/a bych, ale ostýchám se nové kolektivu*), které jim brání se ve volném čase věnovat zájmové činnosti. Zároveň mapoval, co respondenti nejraději dělají ve volném čase, když se nevěnují žádné zájmové činnosti a kolik času takové náplni věnují.

Distribuci dotazníků předcházela předvýzkum srozumitelnosti položených otázek. Respondenti vyplňovali dotazník ve škole a za asistence pedagoga. Ten byl o záměru dotazování informován a s obsahem byl předem seznámen pro případ řešení případných nejasností.

Všechna data získaná od dotazované středoškolské mládeže byla převedena do tabulek programu Excel a následně podrobena matematicko-statistické analýze z hlediska sledovaných faktorů.

5.3 Charakteristika vzorku šetření

Cílovou skupinou šetření byli žáci dvou středních odborných učilišť a dvou gymnázií v Hradci Králové. Celkem bylo rozdáno 150 dotazníků a díky

spolupráci s třídními učiteli na školách byla zajištěna 100 % návratnost. Při zpracování dat bylo 8 dotazníků vyřazeno z důvodu nedostačujícího vyplnění. Celkem bylo pro šetření zpracováno 142 dotazníků. Z hlediska typu školy se zúčastnilo výzkumného šetření 66 žáků (46 %) gymnázií a 76 žáků (54 %) jsou respondenti ze středních odborných škol (dále jen SOŠ). Vyjádření složení respondentů dle zastoupení škol je uvedeno v tabulce č. 1. Z celkového počtu respondentů se šetření zúčastnilo 65 chlapců (46 %) a 77 dívek (54 %). Složení respondentů dle pohlaví a dle typu školy je vyjádřeno v tabulce č. 1 a 2. Složení respondentů dle ročníku znázorňuje níže uvedená tabulka č. 3.

Tab. č. 1 Složení respondentů dle typu školy a pohlaví

typ školy	pohlaví		počet respondentů	procenta
Gymnazium	chlapci	37	66	46
	dívky	29		
SOŠ	chlapci	28	76	54
	dívky	48		
celkem		142	142	100

Tab. č. 2 Složení respondentů dle pohlaví

pohlaví	počet respondentů	procenta
chlapci	65	46
dívky	77	54
celkem	142	100

Následná tabulka č. 3 uvádí složení respondentů dle ročníku, který navštěvují. Výsledky ukázaly, že se šetření zúčastnilo více respondentů z 3. a 4. ročníků. Uvedené výsledky jsou pouze informační a nemají na výsledky šetření žádný vliv. Šetření v práci není zaměřeno na jednotlivé ročníky, které respondenti navštěvují.

Tab. č. 3 Složení respondentů z hlediska ročníku studia

ročník	počet respondentů	procenta
1	16	11
2	10	7
3	61	43
4	55	39
celkem	142	100

5.4 Analýza získaných výsledků šetření

Ověřování dílčích cílů

C1: U vzorku dotazované středoškolské mládeže zjistit aktivní podíl na zájmové činnosti. Porovnat výsledky dle typu školy a pohlaví.

Na základě získaných výsledků vykazuje z celkového počtu dotazované středoškolské mládeže aktivní zájmovou činnost 106 respondentů (75 %). Neúčast vykázalo 36 respondentů (25 %). Dosažené hodnoty a procentuální zastoupení je uvedeno v tabulce č. 4.

Tab. č. 4 Složení respondentů z hlediska aktivní zájmové činnosti

Zájmová činnost				
aktivita	pohlaví	počet	celkem	procenta
ano	chlapci	58	106	75
	dívky	48		
ne	chlapci	8	36	25
	dívky	28		
celkem		142	142	100

Složení dotazované středoškolské mládeže na aktivní účasti v zájmové činnosti **z hlediska typu školy** předkládá tabulka č. 5 a č. 6. Z uvedených tabulek vyplývá, že účastníci šetření, kteří navštěvují gymnázia, vykazují větší podíl (83 %) na aktivní účasti v zájmových činnostech oproti respondentům ze SOŠ (67 %). Výsledky také ukázaly, že z celkového počtu respondentů, kteří se nevěnují žádné zájmové činnosti je 25 (70 %) žáků SOŠ a 11 (30%) žáků gymnázií. To může být způsobeno, že žáci ze SOŠ mohou pocházet ze sociálně slabších rodin a finanční zatíženost těchto rodin, může být rozhodujícím faktorem v absenci zájmů u těchto respondentů. Tomuto šetření se následně věnuje dílčí cíl C10.

Tab. č. 5 Složení respondentů z gymnázií na aktivní zájmové činnosti

zájmová činnost - gymnázia				
aktivita	pohlaví	počet	celkem	procenta
ano	chlapci	38	55	83
	dívky	17		
ne	chlapci	0	11	17
	dívky	11		
celkem		66	66	100

Tab. č. 6 Složení respondentů z SOŠ na aktivní zájmové činnosti

zájmová činnost - SOŠ				
aktivita	pohlaví	počet	celkem	procenta
ano	chlapci	20	51	67
	dívky	31		
ne	chlapci	8	25	33
	dívky	17		
celkem		76	76	100

Z hlediska pohlaví vykázaly větší neúčast na zájmové činnosti dívky (19,72 %) oproti chlapcům (5,63 %). Procentuální složení vyjadřuje níže uvedená tabulka č. 7.

Tab. č. 7 Složení respondentů dle pohlaví na aktivní zájmové činnosti

zájmová činnost dle podhlaví			
aktivita	pohlaví	počet	procenta
ano	chlapci	58	41
	dívky	48	32
ne	chlapci	8	7
	dívky	28	20
celkem		142	100

C2: U vzorku středoškolské mládeže zjistit, zda má dostatek volného času. Porovnat výsledky dle typu školy a pohlaví.

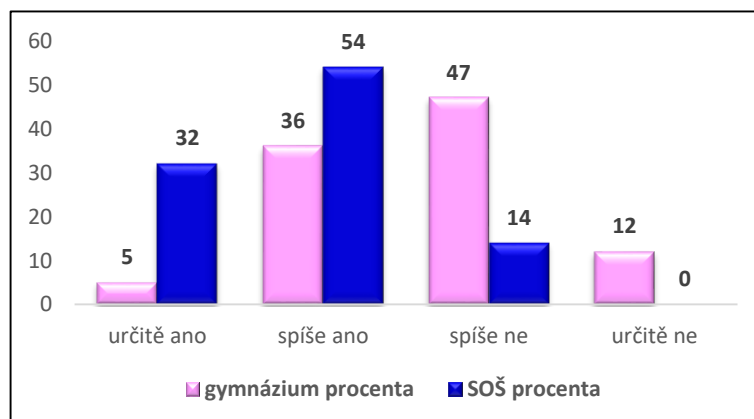
Na otázku, zda si dotazovaná středoškolská mládež myslí, že má dostatek volného času, odpovídali respondenti ve škále *určitě ano*, *spíše ano*, *spíše ne*, *určitě ne*. Z výsledku šetření vyplývá, že z celkového počtu dotazované mládeže určitě ano odpovědělo 19 % respondentů, převládá odpověď spíše ano 46 %. Spíše ne odpovědělo 29 % a určitě ne 6 % respondentů. Přehled výsledků šetření předkládá tabulka č. 8.

Tab. č. 8 Složení respondentů dle hodnocení, zda mají dostatek volného času

škála	Gymnázium		SOŠ		celkem	
	počet	procenta	počet	procenta	celkem	procenta
určitě ano	3	5	24	32	27	19
spíše ano	24	36	41	54	65	46
spíše ne	31	47	11	14	42	29
určitě ne	8	12	0	0	8	6
celkem	66	100	76	100	142	100

Šetření dle typu školy ukázalo, že více nedostatku volného času vykazují respondenti z gymnázií, kteří ve škále *spíše ne* dosáhli 47 % oproti respondentům ze SOŠ, kteří vykazali 14 %. Ve škále *určitě ne* odpovědělo 12 % respondentů z gymnázií a ze SOŠ tuto odpověď nezvolil žádný respondent. To může být způsobeno, že respondenti z gymnázií mají více školních povinností a proto vykazují méně volného času. Procentuální složení dle typu školy znázorňuje níže uvedený graf. č. 1.

Graf. č. 1 Složení respondentů dle hodnocení, zda mají dostatek volného času z hlediska typu školy

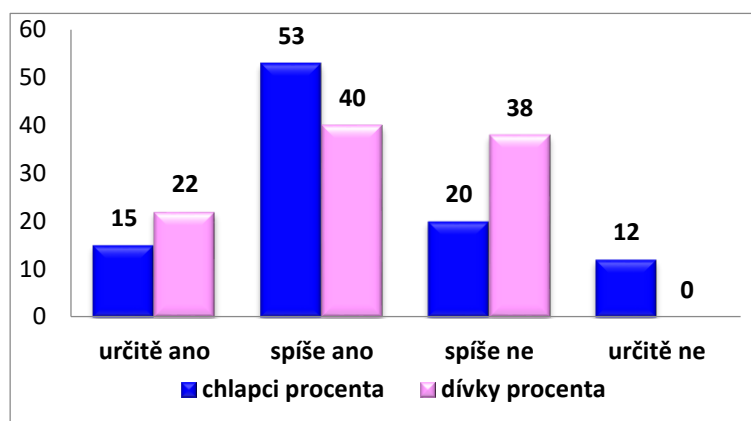

U porovnání výsledků pro hodnocení dostatku volného času **dle pohlaví** výsledky šetření ukázalo, že ve škále *určitě ano* vykázaly dívky 22 % oproti chlapcům, kteří vykazovali 15 %. Četnost odpovědí uvádí následná tabulka č. 9 a graf č. 2.

Tab. č. 9 Složení respondentů dle hodnocení, zda mají dostatek volného času z hlediska pohlaví

škála	chlapci		dívky		celkem	
	četnost	procenta	četnost	procenta	četnost	procenta
určitě ano	10	15	17	22	27	19
spíše ano	34	53	31	40	65	46
spíše ne	13	20	29	38	42	29
určitě ne	8	12	0	0	8	6
celkem	65	100	77	100	142	100

Graf. č. 2 Složení respondentů dle hodnocení, zda mají dostatek volného času z hlediska pohlaví

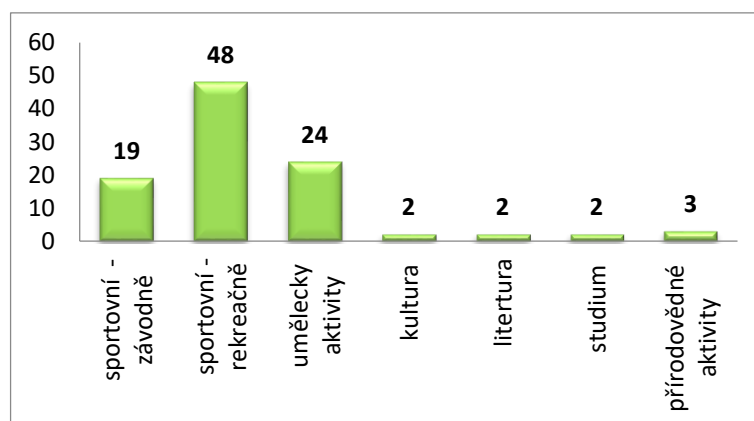
C3: Zmapovat účast dotazované středoškolské mládeže na zájmové činnosti dle typu zájmové činnosti

Dalším dílčím cílem práce bylo zmapovat převažující zájmové aktivity dotazované středoškolské mládeže. Respondenti volili své zájmy ze sportovních činností, kdy měli možnost odpovídat, zda sportují závodně či rekreačně. Následně měli na výběr umělecky zaměřené aktivity, kulturu, literaturu, studium a přírodovědné aktivity. Výsledky šetření prokázaly převládající sportovní aktivity rekreační, kde respondenti dosáhli výsledku 48 %. Následují aktivity umělecky zaměřené 24 % a sportovní aktivity, kterým se respondenti věnují závodně 19 %. Níže uvedená tabulka č. 10 a graf č. 3 předkládá procentuální zastoupení nabízených aktivit.

Tab. č. 10 Účast dotazované středoškolské mládeže na zájmové činnosti, dle typu zájmové činnosti

aktivita	četnost	procenta
sportovní - závodně	20	19
sportovní - rekreačně	51	48
umělecky aktivity	26	24
kultura	2	2
literatura	2	2
studium	2	2
přírodovědné aktivity	3	3
celkem	106	100

Graf. č. 3 Účast dotazované středoškolské mládeže na zájmové činnosti, dle typu zájmové činnosti

C4: Zmapovat zastoupení institucí pro volnočasové aktivity, které středoškolská mládež navštěvuje.

Šetření, které mapovalo podíl volnočasových institucí na zájmových aktivitách respondentů, zjišťovala otázka č. 8 předloženého dotazníku. Toto šetření nabízelo jednu otevřenou odpověď, kde mohli respondenti odpovídat, kde své aktivity provozují, pokud jim nevyhovuje žádná z nabízených možností. Na tuto otevřenou otázku odpověděl pouze jeden respondent – chlapec, který uvedl, že posiluje doma. Z šetření vyplývá a potvrzuje i šetření typu zájmové činnosti, že nejvíce respondenti provozují své zájmové činnosti samostatně, bez zastoupení volnočasových institucí. Tento výsledek odpovídá výsledku zastoupení rekreačního sportování u dotazované středoškolské mládeže. Šetření také

prokázalo nízkou účast škol na volnočasových aktivitách respondentů, které respondenti navštěvují, kde zastoupení školních akcí dosáhlo pouze 9 %. Zastoupení jednotlivých institucí a procentuální vyjádření předkládá tabulka č. 11.

Tab. č. 11 Podíl volnočasových institucí na zájmové činnosti respondentů

instituce	četnost	procenta
Dům dětí a mládeže	15	14
Sportovní klub	20	19
ve škole, školní akce	9	9
umělecká škola	15	14
nikde v žádné instituci - v přírodě	46	43
jinde - napiš kde	1	1
celkem	106	100

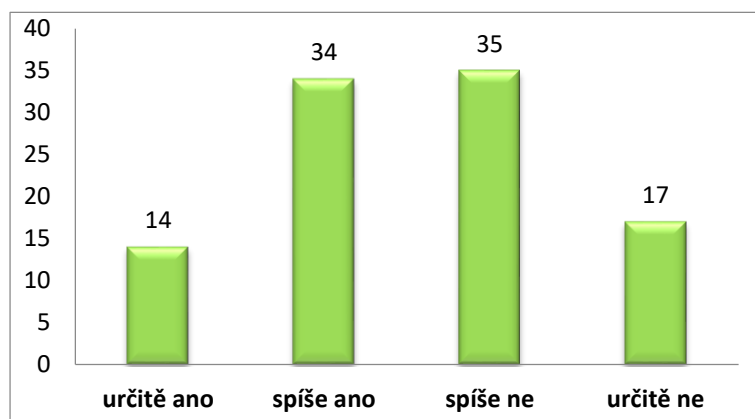
C5: Na vzorku středoškolské mládeže zmapovat, jak je spokojena s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou.

Na otázku, zda je dotazovaná středoškolská mládež, spokojena s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou, odpovídali respondenti ve škále *určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne*. Výsledky z celkového počtu dotazovaných respondentů neprokázaly žádné významné rozdíly ve spokojenosti s akcemi na školách. Pokud sečteme kladné odpovědi *určitě ano* a *spíše ano*, kladně odpovědělo celkem 51 % respondentů. Zbývajících 49 % respondentů zvolilo škálu *spíše ne* a *určitě ne*. Podrobné výsledky uvádí tabulka č. 12 a graf č. 4. Z pohledu porovnání dle typu škol jsou více spokojeni žáci SOŠ, kterých na otázku *určitě ano* a *spíše ano* odpovědělo 63 % oproti 35 % respondentů z gymnázií. Dosažené výsledky zobrazuje tabulka č. 12 a graf č. 4. Následný graf č. 5 předkládá dosažené výsledky dle typu školy.

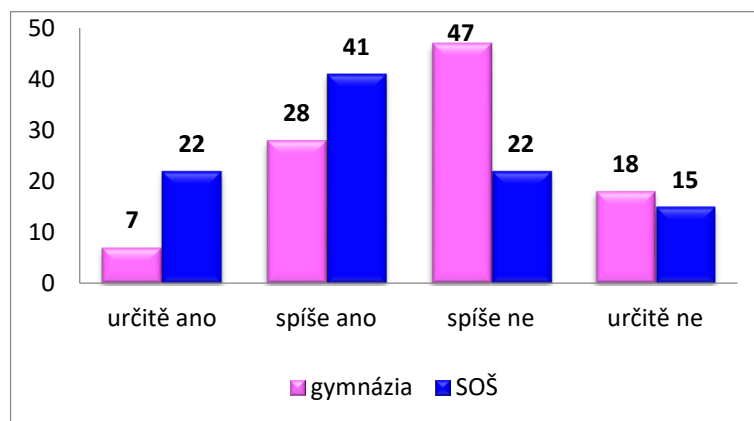
Tab. č. 12 Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou

škála	Gymnázium		SOŠ		celkem	
	četnost	procenta	četnost	procenta	četnost	procenta
určitě ano	4	7	11	22	15	14
spíše ano	15	28	21	41	36	34
spíše ne	26	47	11	22	37	35
určitě ne	10	18	8	15	18	17
celkem	55	100	51	100	106	100

Graf. č. 4 Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou

Graf. č. 5 Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou dle typu školy

C6: Na vzorku středoškolské mládeže zmapovat, jaké zájmové činnosti by přivítali na své škole

Z výsledků je patrné, že nejvíce by respondenti (31 %) přivítali závodní sportovní aktivity, při kterých by mohli reprezentovat svou školu. Následuje možnost využití sportovního vybavení školy, například zapůjčení sportovního náčiní, případně využití školních tělocvičen po vyučování, kde tuto možnost zvolilo 18 % respondentů. Zde se nabízí otázka, jak tuto možnost zabezpečit z hlediska bezpečnosti. Současně respondenti vyjádřili, že by přivítali více kulturního vyžití (návštěva divadel, výstav, koncertů), které by škola organizovala. Následovaly přírodovědné aktivity, rozšíření studia cizích jazyků

a literární kroužky. Pouze jeden respondent odpověděl, že je spokojený s nabídkou školních aktivit. Dosažené procentuální výsledky zobrazuje tabulka č. 13.

Tab. č. 13 Zájmové činnosti respondentů, které postrádají na své škole

aktivita	četnost	procenta
závodní reprezentace školy	33	31
využití sportovního vybavení	19	18
umělecky zaměřené aktivity	17	16
kultura	14	13
laterální kroužky	3	3
studium např. cizí jazyky	8	8
přírodovědné aktivity	11	10
nechybí mi nic, jsem spokojen	1	1
celkem	106	100

C7: Na vzorku středoškolské mládeže zmapovat, jak je spokojena s nabídkou volnočasových aktivit v okolí bydliště.

Dalším sledovaným prvkem byla spokojenost dotazovaných adolescentů s nabídkou volnočasových aktivit v okolí bydliště. Z dosažených výsledků vyplývá, že u kladných odpovědí dosáhli respondenti vyšších hodnot (71 %) a s nabídkou zájmových aktivit v okolí bydliště jsou spokojeni. Podrobné výsledky dosažených hodnot uvádí tabulka č. 14

Tab. č. 14 Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v okolí bydliště

škála	Gymnázium		SOŠ		celkem	
	četnost	procenta	četnost	procenta	četnost	procenta
určitě ano	23	42	7	14	30	28
spíše ano	20	36	26	51	46	43
spíše ne	10	18	12	23	22	21
určitě ne	2	4	6	12	8	8
celkem	55	100	51	100	106	100

C8: Na vzorku středoškolské mládeže zmapovat, jaké zájmové činnosti by přivítali ve svém okolí.

Výsledky šetření dílčího cíle č. 6 na zmapování spokojenosti s nabídkou zájmových činností v okolí bydliště respondentů prokázaly, že nejvíce postrádají

venkovní tělocvičny. Tyto tělocvičny ve volné přírodě se stávají posledním trendem vybavenosti některých měst a těší se velké oblibě. Venkovní tělocvičny by přivítalo 31 % respondentů. Dále 23 % respondentů by uvítalo více volně dostupných hřišť. Naopak s nabídkou cyklobruslařských stezek jsou respondenti spokojeni, protože více těchto stezek by přivítalo pouze 3 % dotazovaných. Tento výsledek odpovídá skutečnosti, že město Hradec Králové disponuje širokou sítí dostupných stezek vhodných pro všechny výkonnostní skupiny. Spokojenost, tedy ti co odpovídali, že jim nic nechybí v nabídce volnočasových aktivit v okolí bydliště, vykázali 3% respondentů. Přehled těchto výsledků uvádí tabulka č. 15.

Tab. č. 15 Zájmové činnosti respondentů, které by přivítali v okolí svého bydliště

aktivity v okolí bydliště	četnost	procenta
sportovní hřiště	25	23
cyklostezky/bruslařské stezky	3	3
venkovní tělocvičny	32	31
sportovní kluby	4	4
půjčovny sportovní vybavení	17	16
kulturní akce	22	20
nechybí mi nic, jsem spokojen	3	3
celkem	106	100

C9: U vzorku středoškolské mládeže zjistit, kdo je při výběru zájmové činnosti nejvíce motivoval.

K výběru zájmové činnosti nejvíce respondenty motivovali rodiče. Zde dosáhly výsledky 40 %. Tento výsledek odpovídá skutečnosti, že rodina patří mezi primární činitele při formování zájmů dětí, kteří si své zájmy následně odnášejí do dalšího života. Další vysoký procentuální výsledek v motivaci určili respondenti sami sebe. Na tuto otázku odpovědělo 38 % respondentů. Tento výsledek není nijak překvapující s ohledem na věkové vymezení respondentů, kteří se nacházejí v adolescentním vývojovém období, které přináší snahu separování se od vlivu rodiny. V tomto období jsou pro adolescenty důležité vztahy s vrstevnickými skupinami a je zajímavé, že vliv kamarádů na výběr jejich

zájmové činnosti uvedlo pouze 14 % respondentů. Procentuální složení uvádí tabulka č. 16.

Tab. č. 16 Motivační vliv na výběr zájmové činnosti

vliv na výběr zájmové činnosti	četnost	procenta
rodiče	42	40
sourozenec	0	0
příbuzní	9	8
kamarádi	15	14
učitel	0	0
rozhodl/a jsem se sám/sama	40	38
někdo jiný, napiš kdo	0	0
celkem	106	100

C10: U vzorku středoškolské mládeže zjistit důvody, proč se nevěnují žádné zájmové činnosti.

Dílčí cíl výzkumného šetření, kterým byly mapovány důvody, proč se respondenti nevěnují žádné zájmové činnosti, mapovala otázka č. 14 předloženého dotazníku. Otázku č. 14 vyplňovali pouze studenti, kteří vykážali, že se ve volném čase nevěnují žádné zájmové činnosti. Z výsledků šetření dílčího cíle C1 vychází, že z celkového počtu 142 dotazovaných je 36 neaktivních respondentů. **Dle typu školy** je 11 (30 %) respondentů žáků gymnázií a 25 žáků (70 %) SOŠ. Převažují tedy žáci SOŠ. **Dle typu pohlaví** jde o překvapivý výsledek, kdy z celkového počtu 36 respondentů, kteří se zájmové činnosti nevěnují, je 28 (78 %) dívek a 8 (22 %) chlapců. Těmto respondentům bylo nabídnuto 7 škál uzavřených otázek a jedna otázka otevřená pro případ, že by jim žádná z nabízených možností nevyhovovala. Na tuto otevřenou otázku neodpověděl žádný z dotazovaných respondentů. Respondenti odpověděli jen na první tři nabízené možné důvody v následujícím pořadí: *rodiče mne nepodporují* - odpovědělo 50 % dotazovaných respondentů, *nemáme peníze, nemohu si to dovolit* - odpovědělo 31 % respondentů, *nemám žádný volný čas* - 19% respondentů. Dosažené výsledky předkládá tabulka č. 17. Následná tabulka č. 18 a 19 předkládá podrobné výsledky **dle typu školy**.

Tab. č. 17 Důvody proč se respondenti nevěnují žádné zájmové činnosti

Co ti brání k aktivní zájmové činnosti?	četnost	procenta
nemáme peníze, nemohu si to dovolit	11	31
nemám žádný volný čas	7	19
rodiče mne nepodporují	18	50
do kroužků mám daleko, nezvládám dojíždění časově	0	0
v místě školy není aktivita, kterou jsem provozoval na ZŠ	0	0
bojím se, že bych nebyl/a úspěšný	0	0
rád/a bych, ale ostýchám se nové kolektivu	0	0
Jiné, napiš jaké	0	0
celkem	36	100

Tab. č. 18 Důvody proč se respondenti nevěnují žádné zájmové činnosti gymnázia

Co ti brání k aktivní zájmové činnosti? - Gymnázium	četnost	procenta
nemáme peníze, nemohu si to dovolit	6	54
nemám žádný volný čas	4	37
rodiče mne nepodporují	1	9
do kroužků mám daleko, nezvládám dojíždění časově	0	0
v místě školy není aktivita, kterou jsem provozoval na ZŠ	0	0
bojím se, že bych nebyl/a úspěšný	0	0
rád/a bych, ale ostýchám se nové kolektivu	0	0
celkem	11	100

Tab. č. 19 Důvody proč se respondenti nevěnují žádné zájmové činnosti SOŠ

Co ti brání k aktivní zájmové činnosti? - SOŠ	četnost	procenta
nemáme peníze, nemohu si to dovolit	5	20
nemám žádný volný čas	3	12
rodiče mne nepodporují	17	68
do kroužků mám daleko, nezvládám dojíždění časově	0	0
v místě školy není aktivita, kterou jsem provozoval na ZŠ	0	0
bojím se, že bych nebyl/a úspěšný	0	0
rád/a bych, ale ostýchám se nové kolektivu	0	0
celkem	25	100

C11: U vzorku středoškolské mládeže zjistit, jakou činností tráví svůj volný čas, když se nevěnuje žádné zájmové činnosti.

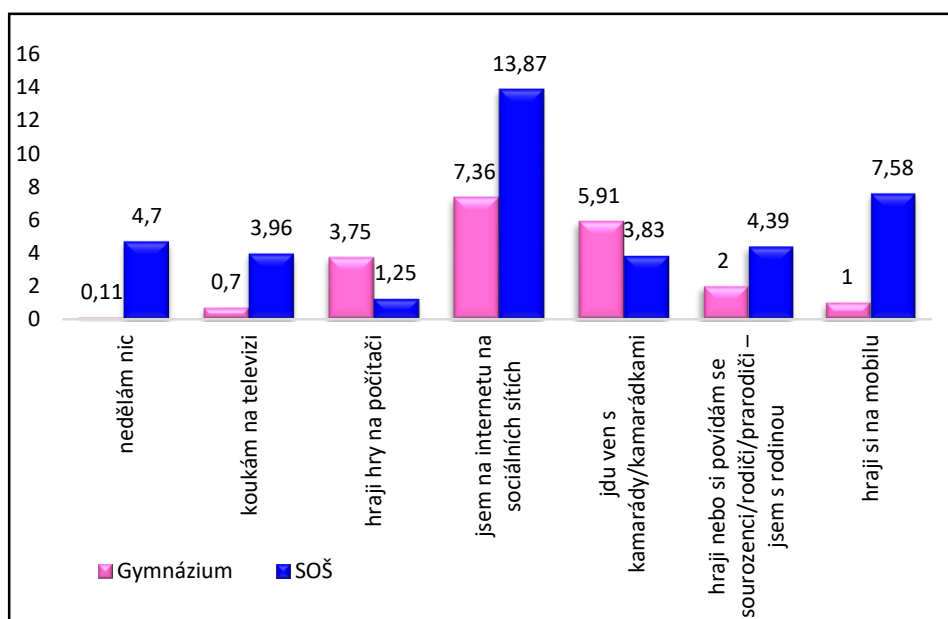
K získání výsledků šetření zjišťujících, jak tráví adolescenti svůj volný čas, když se nevěnují žádné zájmové činnosti, byla respondentům nabídnuta k této otázce škála odpovědí (*nedělám nic, koukám na televizi, hraji hry na počítači, jsem na internetu na sociálních sítích, jdu ven s kamarády/kamarádkami, hraji,*

nebo si povídám se sourozenci/rodiči/prarodiči – jsem s rodinou, hraji si na mobilu). Respondenti mohli označit více činností a ke každé činnosti napsat, kolik času během jednoho týdne (včetně víkendu) se této činnosti věnují. Výsledky šetření jsou uvedeny v aritmetickém průměru, kolik času jednotlivým činnostem věnují. Výsledky prokázaly, že nejvíce času tráví dotazovaná středoškolská mládež na internetu na sociálních sítích. Následují činnosti: hry na mobilu, jsem s kamarády venku, jsem s rodinou. Hodnoty dosažených výsledků, současně s hodnotami **dle typu školy**, jsou uvedeny v následující tabulce č. 20. Graf č. 6 znázorňuje rozdíly dosažených hodnot dle typu školy.

Tab. č. 20 Dosažené hodnoty aktivit respondentů, kteří se nevěnují žádné zájmové činnosti

škála	Gymnázium	SOŠ	celkem
nedělám nic	0,11	4,7	3,08
koukám na televizi	0,7	3,96	2,97
hraji hry na počítači	3,75	1,25	2,08
jsem na internetu na sociálních sítích	7,36	13,87	11,76
jdu ven s kamarády/kamarádkami	5,91	3,83	4,5
hraji nebo si povídám se sourozenci/rodiči/prarodiči – jsem s rodinou	2	4,39	3,62
hraji si na mobilu	1	7,58	7,08

Graf č. 6 Dosažené hodnoty aktivit respondentů, kteří se nevěnují žádné zájmové činnosti, dle typu školy.

5.5 Závěry šetření

K ověření kvalifikovaných předpokladů byly zpracovány dílčí cíle šetření, v kterých jsou podrobně prezentovány a komentovány dosažené výsledky jednotlivých cílů.

Kvalifikované předpoklady.

KP1: U dotazované středoškolské mládeže převládá spokojenost nad nespokojeností s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou.

K ověření kvalifikovaného předpokladu KP1 poskytuje výsledky šetření dílčí cíl C5. Výsledky šetření neprokázaly žádné významné rozdíly ve spokojenosti a nespokojenosti s volnočasovými aktivitami na školách. Lze tedy konstatovat, že respondenti nejsou spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou a **kvalifikovaný předpoklad KP1 se nepotvrdil.**

KP2: U dotazované středoškolské mládeže převládá spokojenost nad nespokojeností s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných v okolí bydliště.

Výsledky šetření k ověření kvalifikovaného předpokladu předkládá dílčí cíl C7. Z uvedených dat lze potvrdit, že u dotazované středoškolské mládeže převládá spokojenost nad nespokojeností s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných v okolí bydliště a **kvalifikovaný předpoklad KP2 se potvrdil.**

KP3: Dotazovaná středoškolská mládež postrádá sportovní soutěže organizované školou, při kterých by mohla reprezentovat školu.

Data pro ověření toho kvalifikovaného předpokladu jsou zpracována v dílčím cíli C6. Získané výsledky ukázaly, že nejvíce by respondenti přivítali právě sportovní aktivity pořádané školou, při kterých by mohli reprezentovat svou školu. **KP3 se tedy šetřením potvrdil.**

KP4: Dotazovaná středoškolská mládež by pro aktivní využití volného času přivítala vybudování přírodních tělocvičen.

K ověření toho předpokladu posloužily výsledky šetření v dílčím cíli C6. Z těchto výsledků vyplývá, že dotazovaná středoškolská mládež by nejvíce přivítala v okolí svého bydliště přírodní tělocvičeny. **KP4 se tedy výzkumným šetřením potvrdil.**

KP5: K zapojení do zájmové činnosti motivovala dotazovanou středoškolskou mládež primárně rodina.

K ověření kvalifikovaného předpokladu KP5 poskytuje výsledky šetření dílčí cíl C9. Šetření prokázalo, že nejvíce byli respondenti k výběru zájmů motivováni ze strany rodiny. Následovala odpověď, že se nenechali nikým ovlivnit a rozhodli se sami za sebe. **Přesto lze předpoklad KP5 potvrdit.**

KP6: Z dotazované středoškolské mládeže bude více žáků z odborných učilišť, kteří se nevěnují žádné zájmové činnosti.

K ověření kvalifikovaného předpokladu KP1 poskytuje výsledky šetření dílčí cíl C1. Šetření prokázalo, že z počtu 36 respondentů, kteří nejsou aktivní v žádné zájmové činnosti, je 30 % žáků gymnázií a 70 % SOŠ. **Kvalifikovaný předpoklad KP6 se potvrdil.**

KP7: Dotazovaná středoškolská mládež se nevěnuje zájmové činnosti z důvodu nedostatku finančních prostředků rodiny.

Výsledky šetření k ověření kvalifikovaného předpokladu předkládá dílčí cíl C8. Dle výsledků šetření uváděli respondenti nejčastější důvod k absenci zájmů, že je v zájmových činnostech nepodporují rodiče. **Kvalifikační předpoklad KP7 se výzkumným šetřením nepotvrdil.**

KP8: Středoškolská mládež v Hradci Králové, která se nevěnuje žádné zájmové činnosti, nejraději ve volném čase komunikuje s kamarády na sociálních sítích.

K ověření kvalifikovaného předpokladu posloužil dílčí cíl C11. Z těchto výsledků vyplývá, že žáci skutečně nejvíce volného času, kdy nejsou zapojeni do žádné

zájmové činnosti, nejvíce tráví u počítače na sociálních sítích. **Kvalifikační předpoklad KP8 je možné potvrdit.**

Celkové prezentování výsledků z celého šetření je uvedeno v závěru bakalářské práce.

Závěr

Cílem šetření předložené bakalářské práce bylo zmapovat nabídku volnočasových aktivit v Hradci Králové z pohledu středoškolské mládeže, které jim nabízí především škola a další instituce v jejím okolí. Současně se práce zaměřuje na zmapování aktivit respondentů v oblasti zájmových činností a na důvody, které vedou k pasivnímu využívání volného času.

V teoretické části bakalářské práce jsou definovány základní pojmy vztahující se k volnému času a zájmovým aktivitám. Jsou zde specifikovány funkce volného času, faktory ovlivňující formování zájmů, instituce zabývající se organizací aktivit ve volném čase a zastoupení základních volnočasových institucí v Hradci Králové. Dále teoretická část předkládá charakteristiku pedagoga volného času, charakteristiku středoškolské mládeže a specifika adolescentního vývojového období dospívajících. Praktická část předkládá zvolenou metodologii, charakteristiku a složení respondentů a výsledky šetření.

Objektem šetření byli žáci dvou gymnázií a dvou středních odborných škol (dále jen SOŠ) v Hradci Králové. Pro výsledky šetření byl respondentům předložen dotazník vlastní konstrukce. Nejprve respondenti uváděli věk, pohlaví a typ školy, kterou navštěvují. Na straně 1 a 2 předloženého dotazníku následovaly otázky mapující informace o aktivním využívání volného času středoškolské mládeže. Dotazník mapoval typ preferované zájmové činnosti a časový rozptyl, který respondenti zájmové aktivitě věnují. Následně respondenti odpovídali na otázky, které byly zaměřeny na zjištění jejich spokojenosti s nabídkou zájmových činností a aktivit na škole a v okolí jejich bydliště. Současně respondenti uváděli zastoupení institucí organizujících volnočasové aktivity v náplni jejich volného času. Dvě otázky v dotazníku zjišťovaly jaké aktivity a prostředky by respondenti uvítali k provozování zájmové činnosti ve škole a v místě jejich bydliště. Třetí strana dotazníku mapovala důvody, proč se někteří dospívající žádné zájmové aktivitě nevěnují a jaké neaktivní činnosti věnují nejvíce svého volného času.

Práce obsahuje 8 kvalifikovaných předpokladů a pro jejich ověření, bylo vytyčeno 11 dílčích cílů šetření (viz oddíl 5.1), které vycházely z dotazníkového šetření.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 142 respondentů, z nichž vykázalo aktivitu v zájmové činnosti 106 (75 %) respondentů (viz oddíl 5.2). Lze konstatovat, že jde o pozitivní výsledek a pouze čtvrtina respondentů není ve svém volném čase aktivní v nějaké zájmové činnosti. Šetření prokázalo, že více neaktivní jsou dívky (oproti chlapcům) a žáci SOŠ.

U otázky, zda si respondenti myslí, že mají dostatek volného času, bylo šetřením prokázáno, že *určitě ano* a *spíše ano* odpovědělo 65 % respondentů a z hlediska typu školy vykázali méně času žáci gymnázií, kteří ve škále *určitě ano* a *spíše ano* dosáhli pouze 27 %. Příčiny neaktivity těchto respondentů byly zjišťovány v dílčím cíli C10 (oddíl 5.2). Je zajímavým poznatkem, že z možné škály příčin, které byly v dotazníku respondentům nabídnuty na výběr, nejvíce respondenti uvedli (50 %), že *je rodiče nepodporují*. Důvod, že *nemají dostatek finančních prostředků*, dosáhl 31 %. Další příčinu své neaktivity, že *nemají dostatek volného času*, uvedlo 19 % respondentů. Ostatní příčiny v nabízené škále nedosáhly žádných hodnot. Lze tedy konstatovat, že jde především o selhání ze strany rodiny. Zde by byla přínosná bližší spolupráce školy s rodinami a podrobnější šetření zaměřené na možné determinanty, které vedou dospívající k neaktivnímu využití volného času. Naše šetření prokázalo, že respondenti, kteří nejsou aktivní v žádné zájmové činnosti, nejvíce času věnují serfování na internetu na sociálních sítích.

Oproti tomu respondenti, kteří jsou ve svém volném čase aktivní, uvedli, že k výběru jejich zájmové činnosti je nejvíce motivovali rodiče. Následně nejvíce uváděli, že si vybrali zájmovou činnost sami. Tento výsledek může být ovlivněn věkem respondentů, kteří se v adolescentním vývojovém období snaží od autority rodičů vymanit a neradi přiznávají, že by na ně rodiče mohli mít vliv. Z výsledků je patrné, že rodina je nenahraditelným vzorem při formování zájmů a návyků dětí, jak smysluplně trávit volný čas.

Dalším z dílčích cílů bylo zmapovat účast dotazované středoškolské mládeže na zájmové činnosti, **dle typu zájmové činnosti**. Výsledky šetření prokázaly, že nejvíce se respondenti věnují sportovní rekreační činnosti (48 %), následují umělecky zaměřené aktivity (24 %) a sportovní závodní aktivity (19 %). V ostatních nabízených škálách aktivit nedosáhli respondenti významných výsledků. Tyto výsledky odpovídají i zastoupení mimoškolních institucí v náplni volnočasových aktivit respondentů. Nejvíce (43 %) respondentů vykázalo, že nejraději sportují bez členství v mimoškolní instituci. Následně nejvyššího zastoupení získaly sportovní kluby a dům dětí a mládeže.

Šetření, jak jsou respondenti spokojeni s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou, neprokázaly u celkového počtu dotazovaných respondentů žádné statisticky významné rozdíly ve spokojenosti s akcemi na školách. Z hlediska **typu školy** jsou s nabídkou školních aktivit méně spokojeni žáci gymnázií. Nejvíce (31 %) by respondenti přivítali sportovní aktivity, při kterých by mohli reprezentovat svou školu. Následovala možnost využití sportovního vybavení školy, umělecky zaměřené aktivity a kultura. Možnosti mít více příležitostí reprezentovat školu, kterou respondenti navštěvují, sportovními meziškolními soutěžemi, se také vyjádřili účastníci předvýzkumu, který předcházela hlavnímu šetření. Z výsledků šetření je patrné, že reprezentovat školu je pro respondenty významné a školy by se na tyto aktivity měly více zaměřit.

Výsledky šetření prokázaly, že s nabídkou volnočasových aktivit v okolí bydliště, konkrétně v Hradci Králové, jsou respondenti spokojeni, pouze by přivítali více tzv. venkovních tělocvičen. Venkovní tělocvičny jsou areály pro cvičení (lavičky, hrazdy, posilovací stroje) pod širým nebem a jsou posledním trendem vybavenosti některých měst. Přínosem těchto přírodních fitness je pro respondenty jejich finanční dostupnost a pohyb na čerstvém vzduchu.

Z výsledků šetření je jednoznačné a pozitivní, že dotazovaná středoškolská mládež je ve větší míře ve svém volném čase aktivní a nabídka volnočasových aktiv v Hradci Králové jim vyhovuje. Školní instituce by se měly zaměřit na meziškolní sportovní soutěže, kde by středoškolská mládež mohla

projevit sounáležitost s reprezentovanou školou. V oblasti náplně volného času by se měla prohloubit spolupráce školních institucí s rodinou a více apelovat na podporu dětí i dospívajících ze strany rodiny. Dostatečná nabídka volnočasových aktivit pro mládež je jistě krok správným směrem a je na rodičích a školních institucích tyto aktivity v plné míře podporovat, neboť

Použitá literatura

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., & PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha : Portál, 2011, s. 204. ISBN 978-80-262-0030-7.

HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, 2010 . s. 797
ISBN 978-80-7367-686-5.

HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha : Portál, 2004. s. 174. ISBN 80-7178-927-5.

JANIŠ, Kamil ml. *Úvod do problematiky volného času*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2009. ISBN 978-80-7248-530-7.

KRAUS, B. et al. *Životní styl současné české rodiny*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2015. s. 246 s. ISBN 978-80-7435-544-8.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Grada Publishing: 2000, ISBN: 80-7169-195-X.

LAŠEK, J.; MANĚNOVÁ, M. *Základy statistického zpracování pedagogicko-psychologického výzkumu*. Gaudeamus : Univerzita Hradec Králové, 2009, s. 42. ISBN 978-80-7041-779-9.

LAŠEK, J., LOUDOVÁ, I. *Rodina jako základ vývoje morálky a občanských postojů dětí*. Hradec Králové : Gaudeamus, 2013, s. 116. ISBN 978-80-7435-335-2.

MACEK, P. *Adolescence*. Portál, s.r.o. PRAHA, 2003, s. 143. ISBN 80-7178-747-7.

MASARIK, P. a MASARIKOVÁ, A. *Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2002. ISBN 80-968735-0-4.

MAREŠ, J. *Pedagogická psychologie*. Praha : Portál, 2013, s. 704. ISBN 978-80-262-0174-8.

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha : Akademie věd České republiky, 1997, s. 336. ISBN 20-200-0628-1.

NĚMEC, J. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno : Paido, 2002, s. 119. ISBN 80-7315-012-3.

PÁVKOVÁ J. a kol.. *Pedagogika volného času. Teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času* Praha : Portál, 2001, s. 229. ISBN 80-7178-569-5.

PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Univerzita Karlova v Praze, 2014, ISBN 978-80-7290-666-6.

PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Portál : Praha, 2009, s. 936. ISBN 978-80-7367-546-2.

ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. Praha : Portál, 2004, s. 170. ISBN 80-7178-829-5.

SAK, P. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000, s. 291. ISBN 80-7229-042-8.

SPOUSTA, V. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova Univerzita, 1996, ISBN 80-210-1274-9

ŠERÁK, M. *Zájmové vzdělávání dospělých* 1. vyd. Praha : Portál, 2009, s. 207. ISBN 978-80-7367-551-6.

THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po stáří*. Praha : Portál, 2015, ISBN 978-80-262-0714-6.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie*. Praha : Portál, 2000, s. 522. ISBN 80-7178-308-0.

VESELÁ, J. *Jak ve volném čase?* Hradec Králové: Gaudeamus, 1997, s. 171. ISBN 80-7041-146-5.

ŽUMÁROVA, M. Rodinná a sexuální výchova. *Vliv a úloha rodiny na volný čas dětí* In: Rodinná a sexuální výchova [154 s.]. ISBN 80-7041-317-4. Hradec Králové : Gaudeamus, 2002. s. 71-72.

ŽUMÁROVA, M. Mládež a volný čas. In. KRAUS, B. et al. *Středoškolská mládež a její svět na přelomu století*. Brno : Paido, 2006, s. 49-57. ISBN 80-7315-125-1.

Internetové zdroje

www.barak.cz

www.ceskyzalesak.wz.cz

www.hklvi.cz

<http://www.hrdeckralove.org/ura>

www.msmt.cz/mladez/skolni-kluby

www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu

www.oddilgreenhorns.cz

www.sedmikraskahk.com

Seznam tabulek

Tab. č. 1	Složení respondentů dle typu školy a pohlaví	35
Tab. č. 2	Složení respondentů dle pohlaví	35
Tab. č. 3	Složení respondentů z hlediska ročníku studia	35
Tab. č. 4	Složení respondentů z hlediska aktivní zájmové činnosti.....	36
Tab. č. 5	Složení respondentů z gymnázií na aktivní zájmové činnosti	37
Tab. č. 6	Složení respondentů z SOŠ na aktivní zájmové činnosti	37
Tab. č. 7	Složení respondentů dle pohlaví na aktivní zájmové činnosti	37
Tab. č. 8	Složení respondentů dle hodnocení, zda mají dostatek volného času	38
Tab. č. 9	Složení respondentů dle hodnocení, zda mají dostatek volného času z hlediska pohlaví	39
Tab. č. 10	Účast dotazované středoškolské mládeže na zájmové činnosti, dle typu zájmové činnosti	40
Tab. č. 11	Podíl volnočasových institucí na zájmové činnosti respondentů ...	41
Tab. č. 12	Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou.....	41
Tab. č. 13	Zájmové činnosti respondentů, které postrádají na své škole	43
Tab. č. 14	Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit v okolí bydliště	43
Tab. č. 15	Zájmové činnosti respondentů, které by přivítali v okolí svého bydliště	44
Tab. č. 16	Motivační vliv na výběr zájmové činnosti	45
Tab. č. 17	Důvody proč se respondenti nevěnují žádné zájmové činnosti	46
Tab. č. 18	Důvody proč se respondenti nevěnují žádné zájmové činnosti gymnázia.....	46
Tab. č. 19	Důvody proč se respondenti nevěnují žádné zájmové činnosti SOŠ	46
Tab. č. 20	Dosažené hodnoty aktivit respondentů, kteří se nevěnují žádné zájmové činnosti.....	47

Seznam grafů

Graf. č. 1	Složení respondentů dle hodnocení, zda mají dostatek volného času z hlediska typu školy.....	38
Graf. č. 2	Složení respondentů dle hodnocení, zda mají dostatek volného času z hlediska pohlaví	39
Graf. č. 3	Účast dotazované středoškolské mládeže na zájmové činnosti, dle typu zájmové činnosti	40
Graf. č. 4	Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou.....	42
Graf. č. 5	Spokojenost s nabídkou volnočasových aktivit organizovaných školou dle typu školy	42
Graf. č. 6	Dosažené hodnoty aktivit respondentů, kteří se nevěnují žádné zájmové činnosti, dle typu školy	47

Příloha

Dotazník šetření

Vážení studenti,
obracím se na Vás s prosbou o vyplnění těchto dotazníků. Vše vyplňte prosím pravdivě, nic nepřikrášľujte, ani se nepodceňujte. Dotazníky jsou anonymní, a proto neuvádějte své jméno. Výsledky výzkumu budou použity v bakalářské práci.
Děkuji Vám. Vladana Choutková

Správné odpovědi zaškrtni křížkem

- pohlaví:
chlapec 1 dívka 2
- Zaškrtni jakou školu navštěvuješ Gymnázium
 Střední odborné učiliště/odborné učiliště
- ročník 1 2 3 4
- Myslíš, že máš dostatek volného času?
 určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- Věnuješ se ve volném čase nějaké zájmové činnosti? Zaškrtni ano/ne
Pokud ne Pokračuj ve vyplňování dotazníku na stránce číslo 3
Pokud ano Následně vyber a zaškrtni, níže položené otázky na str. 1 a 2
- Kolik hodin týdně zájmovou činnost provozuješ (včetně víkendů).
 2 až 4 hodiny týdně
 5 až 10 hodin týdně
 zájmové činnosti se věnuji pravidelně denně
 zájmové činnosti se věnuji pouze o víkendu
- Zaškrtni, které zájmové činnosti věnuješ nejvíce svého volného času
 sportovní aktivity - závodně
 sportovní aktivity - rekreačně
 umělecky zaměřené aktivity - hudba/výtvarné činnosti/dramatická činnost/tanec apod.
 kultura - navštěvování kin/divadel
 literatura
 studium např. cizí jazyky apod.
 přírodovědné aktivity - rybaření/chovatelství apod.
- Kde své zájmové aktivity provozuješ?
 1 v Domově dětí a mládeže
 sportovní klub v okolí bydliště
 ve škole, školní akce
 umělecká škola
 nikde v žádné instituci = v přírodě
 jinde - napiš kde _____
- Jsi spokojen/a s nabídkou zájmové činnosti na tvé škole?
 určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- Jsi spokojen/a s nabídkou zájmové činnosti v okolí tvého bydliště?
 určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

11. Kdo vás k aktivní zájmové činnosti přivedl?

- rodiče
- sourozenec
- příbuzní - teta/ strýc/ sestřenice/ bratranec
- kamarádi
- učitel
- rozhodl/a jsem se sám/sama
- někdo jiný, napiš kdo _____

12. Jaké možnosti k provozování zájmové činnosti ti ve tvé škole nejvíce chybí?

- sportovní aktivity - závodní = reprezentace školy
- využití sportovního vybavení školy po vyučování
- umělecky zaměřené aktivity - hudba/výtvarné činnosti/dramatická činnost/tanec apod.
- kultura - navštěvování kin/divadel
- literatura
- studium např. cizí jazyky/informatkaú apod.
- přírodovědné aktivity - rybaření/chovatelství apod.
- nechybí mi nic, jsem spokojen**

13. Jaké zařízení pro zájmovou činnost ti ve tvém okolí nejvíce chybí?

- sportovní hřiště
- cyklostezky/bruslařské stezky
- venkovní tělocvičny
- sportovní kluby
- půjčovny sportovní vybavení
- kulturní akce
- nechybí mi nic, jsem spokojen**

**NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKY PROSÍM AŽ VYPLNÍ STUDENTI, KTEŘÍ VE SVÉM VOLNÉM ČASE
NEPRAKTIKUJÍ ŽÁDNOU ZÁJMOVOU ČINNOST** Děkuji

14. Zaškrtni nejpravděpodobnější důvod proč se nevěnuješ žádné zájmové činnosti

- nemáme peníze, nemohu si to dovolit
- nemám žádný volný čas
- rodiče mne nepodporují
- do kroužků mám daleko, nezvládám dojíždění časově
- v místě školy není aktivita, kterou jsem provozoval na ZŠ
- bojím se, že bych nebyl/a úspěšný
- rád/a bych, ale ostýchám se nové kolektivu
- jiné, napiš jaké

vyplňují POUZE studenti, kteří nemají žádnou zájmovou činnost

15 Co nejraději děláš ve svém volném čase, když se nevěnuješ žádné zájmové činnosti?

Současně zaškrtni u možností aktivit, kolik hodin se nabízené činnosti věnuješ (včetně víkendů).

		počet hodin aktivity
☐	nedělám nic	<input type="text"/> napiš kolik hodin týdně, včetně víkendů
☐	koukám na televizi	<input type="text"/> napiš kolik hodin týdně, včetně víkendů
☐	hraji hry na počítači	<input type="text"/> napiš kolik hodin týdně, včetně víkendů
☐	jsem na internetu na sociálních sítích	<input type="text"/> napiš kolik hodin týdně, včetně víkendů
☐	jdu ven s kamarády/kamarádkami	<input type="text"/> napiš kolik hodin týdně, včetně víkendů
☐	hraji nebo si povídám se sourozenci/rodiči/prarodiči – jsem s rodinou	<input type="text"/> napiš kolik hodin týdně, včetně víkendů
☐	hraji si na mobilu	<input type="text"/> napiš kolik hodin týdně, včetně víkendů

Děkuji vám za vyplnění dotazníku